

दि म्युनिसिपल को-ऑपरेटिव्ह बँक लिमिटेड, मुंबई

म्युनिसिपल बँक भवन, २४५, पी.डि'मेलो रोड, फोर्ट, मुंबई-४०० ००१.

मुंबई, दिनांक : १०.०८.२०२२

७० वा वार्षिक अहवाल

सन्माननीय सभासद बंधू भगिनीनो,

दिनांक ३१ मार्च २०२२ रोजी संपलेल्या आर्थिक वर्षाचा ७० वा वार्षिक अहवाल, ताळेबंद व नफा-तोटा पत्रक सन्माननीय संचालक मंडळाच्या वतीने आपल्यापुढे सादर करण्यास मला आनंद होत आहे.

भारतीय रिझर्व्ह बँकेने दिनांक ३० ऑगस्ट २०२१ रोजीच्या परिपत्रक क्र. RBI/DOR/2021-22/83 DOR.ACC.REC. No.45/21.04.018/2021-22 नुसार सर्व नागरी सहकारी बँकांनी त्यांचे नफा-तोटा व ताळेबंद पत्रक विहित नमुन्यानुसार तयार करण्याचे निर्देश दिले आहेत. त्यानुसार बँकेने साल २०२१-२०२२ चे नफा तोटा व ताळेबंद पत्रक तयार केले आहे.

साल २०२१-२०२२ मध्ये बँकेने आर्थिक दृष्ट्या सर्वांगीण प्रगती साधली आहे. यावर्षी बँकेला रुपये ११२.२४ कोटी इतका ढोबळ नफा झाला असून त्यावर आयकरापोटी रुपये ३१.२९ कोटी अधिदान/तरतूद करून बँकेस रुपये ८०.९५ कोटी इतका निव्वळ नफा झाला आहे. अहवाल सालामध्ये बँकेने केलेल्या प्रगतीचा गोषवारा पुढीलप्रमाणे :-

१. अहवाल सालातील ठळक वैशिष्ट्ये :

खाली नमूद केलेल्या तक्त्यावरून बँकेने अहवाल वर्षात केलेल्या कामगिरीची कल्पना येते :-

(रुपये कोटीत)

अ. क्र.	तपशील	आर्थिक वर्ष ३१.०३.२०२१ अखेरची रक्कम	आर्थिक वर्ष ३१.०३.२०२२ अखेरची रक्कम	निव्वळ वाढ (+)/ घट (-)
१.	भाग भांडवल	१५४.३४	१४७.६५	- ६.६९
२.	ठेवी	३८९४.११	३७६३.९८	- १३०.१३
३.	कर्जे	२५८०.८६	२६५२.८३	+ ७१.९७
४.	खेळते भांडवल	५०६९.९६	५०२०.४७	-४९.४९
५.	आयकर भरण्यापूर्वीचा नफा	१००.४३	११२.२४	+ ११.८१
६.	आयकर भरल्यानंतरचा निव्वळ नफा	७२.५६	८०.९५	+ ८.३९

अहवाल सालामध्ये बँकेचे भाग भांडवल रुपये १४७.६५ कोटी इतके झाले असून गतवर्षीच्या तुलनेत यावर्षी यामध्ये रुपये ६.६९ कोटीने घट झाली आहे. बहुतांश सभासद सेवानिवृत्त होतात मात्र महापालिकेत नव्याने नियुक्त होणा-या कर्मचारी / अधिकारी यांचे प्रमाण कमी असल्याकारणाने तसेच काही सभासदांनी इतर विविध कारणामुळे बँकेच्या सभासदत्वाचा राजीनामा दिल्याने सभासद संख्या कमी झाली आहे. परिणामी भागभांडवल रकमेत घट झाली आहे. गतसाली बँकेच्या ठेवी रुपये ३८९४.११ कोटी इतक्या होत्या. यावर्षी सदर ठेवी रुपये ३७६३.९८ कोटी इतक्या आहेत म्हणजेच गेल्या वर्षाच्या तुलनेत रुपये १३०.१३ कोटीने ठेवीमध्ये घट झाली आहे. मोठया पतपेढयांकडून मोठया रकमेच्या नविन ठेवी बँकेने न स्विकारल्यामुळे बँकेचा ठेव वृद्धी दर मागील वर्षीपेक्षा यावर्षी कमी दिसून येतो. कर्ज उठाव अपेक्षेप्रमाणे होत नसल्याने तसेच बँकेकडे अतिरिक्त निधी उपलब्ध असल्यामुळे, बँकेने मोठया ठेवीदारांकडून नविन ठेवी न घेण्याचे धोरण स्विकारले.

यावर्षी आपल्या बँकेचे २४७२ सभासद सेवानिवृत्त झाले. सेवानिवृत्तीनंतर सर्वसाधारणपणे सभासद त्यांच्या जन्मगावी राहणे पसंत करतात. त्यामुळे अशा सभासदांची सक्तीची ठेव व इतर ठेवी मोठया प्रमाणात कमी होतात. काही सभासद सेवानिवृत्तीनंतर महापालिकेकडून मिळणारी

रक्कम आपल्या बँकेत ठेव स्वरूपात ठेवतात. तसेच काही सभासद त्यांचे पेन्शन खाते आपल्या बँकेत उघडून सेवानिवृत्तीनंतरही बँकेबरोबर ऋणानुबंध कायम ठेवतात. कोरोना महामारीनंतर सेवानिवृत्त सभासदांनी घराजवळील बँकेत पेन्शन खाते उघडण्यास प्राधान्य दिले आहे.

यावर्षी कर्ज रकमेमध्ये रुपये ७१.९७ कोटीची वाढ होऊन गतवर्षी रुपये २५८०.८६ कोटी असलेली कर्जे यावर्षी रुपये २६५२.८३ कोटी झाली आहेत. सदर कर्जात रुपये ७१.९७ कोटी (२.७९ टक्के) इतकी वाढ झाली आहे. भारतीय रिझर्व्ह बँकेच्या मार्गदर्शक तत्वानुसार, बँकेचा सी.डी. रेशो ७० टक्केपर्यंत असणे आवश्यक आहे. सदर रेशो हा बँकेच्या ठेवी, कर्जे, निधी यांच्याशी निगडीत असतो. दिनांक ३१.०३.२०२२ रोजी भारतीय रिझर्व्ह बँकेच्या मार्गदर्शक तत्वानुसार बँकेचा सी.डी. रेशो ६१.८० टक्के आहे.

मागील वर्षी रुपये ५०६९.९६ कोटी असलेले खेळते भांडवल यावर्षी रुपये ५०२०.४७ कोटी झाले आहे. म्हणजेच गेल्यावर्षीच्या तुलनेत खेळत्या भांडवलामध्ये रुपये ४९.४९ कोटी इतकी घट झाली आहे. सदर घट ०.९८ टक्के आहे. आर्थिक वर्षात कर्ज रकमेत रुपये ७१.९७ कोटी वाढ झाली आहे. मात्र व्याज दरात कपात केल्याने कर्जावरील व्याज रकमेत रुपये १२.१७ कोटीने घट झाली आहे. गतवर्षी बँकेस रुपये १००.४३ कोटी ढोबळ नफा झाला होता. मात्र यावर्षी सदर ढोबळ नफा रुपये ११२.२४ कोटी झाल्याने नफ्यामध्ये गतवर्षीपेक्षा रुपये ११.८१ कोटीची म्हणजेच ११.७६ टक्के वाढ दिसत आहे. यावर्षी बँकेस आयकर भरल्यानंतर निव्वळ नफ्यामध्ये रुपये ८.३९ कोटीने म्हणजेच ११.५७ टक्केने वाढ दिसत आहे. आयकर कायदा १९६१ मधील ११५ बी.ए.डी. कलम अंतर्गत आर्थिक वर्ष २०२०-२१ पासून सहकारी संस्थाना ३०% (अधिभार व उपकरांसह ३४.९४%) आयकराएवजी मूळ २२% (अधिभार व उपकरांसह २५.१७%) आयकर लागू झाल्याने बँकेने सदर कलमांतर्गत मागील आर्थिक वर्षापासून आयकर दायित्व स्विकारले आहे. मात्र सदर कलम स्विकारल्यास भविष्यात त्यात माघार घेता येणार नाही. तसेच विविध वजावटी व सवलतींचा लाभ मिळणार नाही. आपल्या बँकेला काही ठराविक बाबींसाठीच आयकर विवरण भरताना वजावटी मिळत असल्याने सदर पर्याय अवलंबिलेला आहे. त्याचा फायदा बँकेस होत आहे.

(१.१) सभासद :-

अहवाल वर्ष अखेर बँकेची सभासद संख्या ७६३३३ इतकी झाली आहे. गतसाली ही संख्या ८०४८२ होती. अहवाल वर्षात ५४४३ सभासद कमी झाले असून बँकेच्या परिवारात १२९४ सभासद नव्याने सामील झाले आहेत. महापालिकेत नव्याने कर्मचाऱ्यांची/अधिकाऱ्यांची नेमणूक सध्या होत नसल्याने नवीन सभासदांची संख्या जास्त वाढत नाही. सभासद नसलेल्या महापालिका कर्मचाऱ्यांना/अधिकाऱ्यांना सभासद करून घेण्याचे प्रयत्न सुरु आहेत. तसेच नवीन होणाऱ्या सभासदांची एक सक्तीची ठेव प्राप्त झाल्यावर परतावा क्षमतेनुसार रुपये १६.०० लाखापर्यंत कर्ज सुविधा उपलब्ध करून दिलेली आहे. त्यामुळे महानगरपालिकेमध्ये नव्याने भरती होणाऱ्या सभासदास कर्ज घेणे खूप सोयीचे होत आहे.

(१.२) संगणकीकरण :

● एस.एम.एस. ऑलर्ट सेवा :

खातेदारांच्या खात्यावर व्यवहार झाल्यावर सदर व्यवहाराची त्वरीत माहिती खातेदारास प्राप्त व्हावी म्हणून भ्रमणध्वनीवर एस.एम.एस. ऑलर्ट सुविधा कार्यान्वित करण्यात आलेली आहे. सर्व सभासद/ग्राहकांना आवाहन करण्यात येते की, आपल्या भ्रमणध्वनी क्रमांकात बदल झाल्यास त्याची त्वरीत नोंद बँकेच्या दफ्तरी करण्यात यावी जेणेकरून खात्यातील व्यवहाराची माहिती मिळणे शक्य होईल.

● स्वतंत्र कर्ज आज्ञाप्रणाली :

बँकेने कर्ज घेणाऱ्या सभासदांसाठी त्यांचे कर्जाचे अर्ज संगणक आज्ञाप्रणालीद्वारे संगणकामार्फत भरून देण्याची सुविधा उपलब्ध करून दिली आहे. ज्याद्वारे सभासदाला त्यांच्या कर्ज अर्जाबाबतची माहिती छापील स्वरूपात प्राप्त होते. सदर सुविधेचा लाभ सर्व सभासदांना होत आहे. विशेषतः अशिक्षित सभासदांना जास्त लाभ होत आहे. तसेच या आज्ञाप्रणालीमुळे कर्ज अर्जाची छाननी जलदगतीने होण्यास मदत होत असून त्याचा लाभ सभासदांस होत आहे. सदर सुविधेमुळे सभासदास कर्ज मिळणेबाबतची माहितीही जलदगतीने देणे शक्य झाले आहे.

● व्यक्तिगत नावाचे धनादेश सुविधा :

ग्राहकांना व्यक्तिगत/खात्याचे नांव असलेले धनादेश पुस्तिका (Personalised Cheque Book) केंद्रीय पध्दतीने देण्याची सुविधा उपलब्ध आहे.

• **MPLS Link / Airtel Link :**

सभासदांना जलदगतीने व अखंडीत सेवा देण्यासाठी बँकेने एम.टी.एन.एल. या संस्थेची सेवा बदलून मे.भारती एअरटेल यांच्याकडून एस.डी.वॅन टेक्नॉलॉजी आधारित प्रायमरी व बँकअप लिंक घेतलेली असून शाखा स्तरावर सदर लिंक स्थापित केली आहे. तसेच बँकेने स्वतःच्या लिंकव्दारे स्वतंत्र कर्ज आज्ञाप्रणाली स्थापित केली आहे. आस्थापना विभागाकरीता आवश्यक आज्ञाप्रणाली, स्वतःचे ई-मेल सोल्युशन सुविधा सुरु करण्यात आली आहे. ग्राहकांना विनंती आहे की, त्यांनी त्यांचे ई-मेल आय.डी. शाखेमध्ये जाऊन खात्यामध्ये नोंदवावेत जेणेकरून खात्याविषयी सर्व माहिती, तक्रार निवारण इत्यादी बँकेला जलद व सुलभरित्या पोहोचविणे शक्य होईल व ग्राहकांचा अमूल्य वेळ वाचेल. आधुनिक तंत्रज्ञानासह अद्ययावत सेवा घेण्यास बँक प्रयत्नशील आहे.

• **बँकेची वेबसाईट :-**

बँकेने स्वतःची www.municipalbankmumbai.com ही वेबसाईट आकर्षक व अत्याधुनिक स्वरूपात अद्ययावत केली असून सदर वेबसाईटवर कर्ज नियम, कर्जाचे व ठेवीचे व्याज दर, संचालक मंडळ, स्वास्थ्य निधी नियम, पोटनियमात होणारे बदल, बँकेची आर्थिक स्थिती, बँकेमध्ये होणारे बदल, निविदा सूचना, कर्मचारी/अधिकारी भरती प्रक्रियांचा तपशील इत्यादी माहिती सभासदांसाठी उपलब्ध करून दिली आहे. तसेच एन.पी.सी.आय. मार्फत रुपये कार्डावर विविध प्रकारच्या सुविधा दिल्या जातात. त्या संदर्भाची माहिती देखील वेबसाईटवर उपलब्ध करून देण्यात आली आहे. तरी सभासदांनी जास्तीत जास्त रुपये कार्डचा वापर करून सदर ऑफर्सचा लाभ घ्यावा. सध्या नविन ग्राहक तक्रार निवारण सुविधा बँकेने वेबसाईटवर उपलब्ध करून दिली आहे ज्याद्वारे ग्राहक आपली तक्रार तात्काळ बँकेकडे नोंद करू शकतात.

• **KIOSK मशिनची स्थापना :-**

बँकेतील बचत खातेदारांसाठी बारकोड आधारित पासबुक किऑस्क मशिनची सुविधा कार्यान्वित करण्यात आली आहे. सदर सुविधेअंतर्गत बँकेतील मुख्य कार्यालय शाखा, सी.एस.टी., नानाचौक, भायखळा, परळ, बांद्रा, घाटकोपर, मुलूंड, देवनार, जी/साऊथ, अंधेरी (पश्चिम), सायन, कांदिवली, बोरीवली, जी/नॉर्थ, चेंबूर अशा प्रमुख १६ शाखांमध्ये बारकोड किऑस्क मशिनची स्थापना करण्यात आली असून सदर सुविधेअंतर्गत बारकोड हे खाते क्रमांकाशी संलग्न केल्यानंतर सदर पासबुक खातेदारांस थेट मशिनवर स्वतः अद्ययावत करण्यात येत आहे. तरी सर्व सभासदांनी बारकोड असलेली पासबुके बँकेच्या नजिकच्या शाखेत जाऊन अद्ययावत करून घ्यावीत.

(१.३) **Central Know Your Customer (C-KYC) -**

बँकेने रिझर्व्ह बँकेच्या निर्देशानुसार सी-केवायसी आज्ञाप्रणाली अद्ययावत केली आहे ज्याद्वारे नवीन सभासदांचे खाते उघडताना त्यांनी सादर केलेले के.वाय.सी. ओळखपत्रांची माहिती थेट सी-केवायसी आज्ञाप्रणालीद्वारे CERSAI पोर्टलवर अपलोड करण्यात येते व ती अधिकृत झाल्यानंतर युनिक सी-केवायसी क्रमांक बँकेस प्राप्त होतो. सदर सुविधा बँकेने कार्यान्वित केली आहे.

(१.४) **डॉरमेंट अकाऊंट आणि इन-ऑपरेटिव्ह अकाऊंट -**

बचत खात्यात एक वर्ष कोणत्याही प्रकारचे ग्राहकप्रेरीत (Customer Induced) व्यवहार न केल्यास सदर खाते डॉरमेंट होते. तसेच २ वर्षे किंवा त्यापेक्षा अधिक कालावधीसाठी ग्राहकप्रेरीत (Customer Induced) व्यवहार न केल्यास खाते इन-ऑपरेटिव्ह होते. अशी खाती पूर्ववत करण्यासाठी सभासदास त्याचे खाते असलेल्या शाखेत जाऊन के.वाय.सी. ची पूर्तता करणे आवश्यक आहे व काही रकमेचे व्यवहार स्वतः सभासदाने केल्यानंतरच सदर खाते हे पूर्ववत होते. तरी उपरोक्त गैरसोय टाळण्यासाठी सभासदांनी वेळोवेळी बचत खात्यात व्यवहार करावेत.

(१.५) **सामाजिक जबाबदारी -**

शाखेतील वापरात नसलेले जुने संगणक व संगणकेतर सामुग्री यांचे योग्य प्रकारे विल्हेवाट लावण्याकरीता संगणक सामुग्री पर्यावरणाचा न्हास न करता योग्यप्रकारे नष्ट करण्याकरीता महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळ मान्यताप्राप्त संस्थेला सदर संगणक सामुग्री विकण्यात आल्या. याकरीता सदर संस्थेने बँकेला पर्यावरण संतुलनाचे प्रमाणपत्र प्रदान केले आहे. अशा प्रकारे बँकेने नादुरुस्त संगणक सामुग्री यांची योग्य विल्हेवाट करून पर्यावरण संतुलन राखण्यासाठी सामाजिक जबाबदारी पार पाडली.

(१.६) **सामाजिक बांधिलकी निधी -**

रायगड, चिपळूण, सांगली व कोल्हापूर इत्यादी भागात माहे जुलै २०२१ मध्ये आलेल्या महापूरामुळे आर्थिक मदत म्हणून बँकेतर्फे रुपये १५ लाख इतक्या रकमेचा धनादेश मा. महापालिका आयुक्त तथा बँकेचे अध्यक्ष श्री. इक्बाल सिंह चहल यांचेमार्फत मा. मुख्यमंत्री, महाराष्ट्र राज्य यांना सुपूर्द करण्यात आला.

(१.७) National Payment Corporation of India (NPCI) -

एन.पी.सी.आय. द्वारे भारतात अंमलात असलेल्या व भविष्यात येणाऱ्या विविध प्रकारच्या अधिदान पध्दतीत सुसूत्रता आणण्याच्या हेतूने एन.पी.सी.आय. ची स्थापना झाली असून भारतातील सर्व बँकांनी त्यांचे सभासदत्व स्विकारले असून आपल्या बँकेने देखील एन.पी.सी.आय.चे थेट सभासदत्व स्विकारले आहे. एन.पी.सी.आय. द्वारे राबविण्यात येणाऱ्या विविध सेवा-सुविधा बँक सभासद/ ग्राहकांपर्यंत पोहोचवित आहे. एन.पी.सी.आय. द्वारे रोखविरहीत व्यवहारांबाबत दरमहा सादरीकरण पाठविण्यात येते ज्याद्वारे रोखविरहीत व्यवहार करणा-या अशा १० मोठ्या नागरी बँकांच्या क्रमवारीमध्ये बँकेचा क्रमांक असून, सदर बाब बँकेकरीता भूषणावह आहे.

(१.८) ए.टी.एम. सेवा रुपे कार्डशी संलग्नित -

आपली बँक रुपे कार्डची सभासद असल्यामुळे बऱ्याच सभासदांना याचा फायदा झाला आहे. एटीएम व्यवहारास प्रोत्साहन देण्यासाठी बँकेने खातेदारांना २४ तास रोख रक्कम काढण्याची सेवा देण्यासाठी बँकेच्या मुलुंड, सायन, भायखळा, वांद्रा, परळ, बोरीवली, नायर हॉस्पिटल, चेंबूर या आठ शाखांमध्ये तसेच वरळी इंजिनिअरींग हब व कापूरबावडी, ठाणे येथे बँकेची ए.टी.एम. स्थापित केलेली आहेत. सदर सुविधेअंतर्गत ग्राहक ए.टी.एम. वर रुपये २५०००/- पर्यंत व्यवहार करू शकतात. त्यामुळे बँकेचा ग्राहक भारतातील एन.पी.सी.आय.शी (रुपे) संलग्न असलेल्या सुमारे २.५२ लाख ए.टी.एम.द्वारे व्यवहार करू शकतील. बँकेच्या ए.टी.एम. व्यवहारात गतवर्षीपेक्षा ५० टक्के जास्त वाढ झाली आहे.

- बँकेने ग्राहकांसाठी एन.पी.सी.आय.ची E-Commerce सुविधा सुरु केली असून सदर सुविधेअंतर्गत बँकेतील ग्राहक त्यांचे भ्रमणध्वनी/टेलिफोन, गॅस, वीज देयके भरणे इत्यादी तसेच इतर ऑनलाईन व्यवहार करू शकतात. सदर व्यवहारामध्ये यावर्षी लक्षणीय वाढ झाली आहे.
- पॉस सुविधा (Point of Sale) - आपल्या ग्राहकाला डेबीट कार्डद्वारे भारतातील कोणत्याही आस्थापनेमधून रोखविरहीत व्यवहार करणे शक्य व्हावे म्हणून एन.पी.सी.आय. च्या सहकार्याने बँकेने पॉस सुविधा ग्राहकांना उपलब्ध केलेली आहे. आपला ग्राहक डेबीट कार्डद्वारे भारतात कोठेही आस्थापनामध्ये (पेट्रोल पंपासहीत) २७,४०,६७१ टर्मिनल्सद्वारे रोखविरहीत व्यवहार करू शकतात. पॉस आणि ई-कॉम एकत्रितपणे ५०,००० पर्यंत व्यवहार करता येतो.

(१.९) बँकेद्वारा पुरविण्यात येणाऱ्या अधिदानासंदर्भातील (Payment System) विविध सुविधा -

- Cheque Truncation System (C.T.S) - भारतीय रिझर्व्ह बँकेने सी.टी.एस. २०१० या प्रणालीअंतर्गत बँकेच्या ग्राहकांकडून जे धनादेश (Cheques) समाशोधनासाठी (Clearing) रिझर्व्ह बँकेत पाठविले जातात त्याऐवजी धनादेशाची प्रतिकृती (Image) संगणक आज्ञाप्रणालीद्वारे पाठविली जाते व प्रत्यक्ष धनादेश बँकेकडेच राहतात व मानवी हस्तक्षेप कमी झाल्याने समाशोधन जलद गतीने होते. त्यानुसार बँकेने ग्राहकांसाठी सी.टी.एस. २०१० प्रणालीद्वारे धनादेश ग्राहकांना उपलब्ध करून दिले आहेत. भारतीय रिझर्व्ह बँकेने, सर्व बँकांसाठी नविन कार्यप्रणाली "Positive pay System for Cheque Transaction System" अंमलात आणली आहे. सदर योजना ही रुपये ५०,०००/- पेक्षा जास्त रकमेच्या धनादेशासाठी आहे. रुपये ५,००,०००/- पेक्षा कमी रकमेच्या धनादेशाची माहिती बँकांना पुरविणे हे ग्राहकांसाठी ऐच्छिक असेल, परंतु रुपये ५,००,०००/- व त्यावरील रकमेसाठी धनादेशाचा तपशील बँकेस कळविणे अनिवार्य आहे.
- National Automated Clearing House (NACH) - बँकेने सदर सुविधा कार्यान्वित केली असून ई.सी.एस. प्रणालीप्रमाणे त्यांची कार्यशैली असून त्याअंतर्गत ग्राहकांना सध्या गॅस सबसिडी तसेच इतर देयके प्राप्त होतात. ग्राहक उपरोक्त सुविधेअंतर्गत इतर ठिकाणी असलेली कर्ज रक्कम, म्युच्युअल फंड गुंतवणूक, वीज व इतर देयक नियमितपणे पाठवू शकतात. तरी सदरबाबतचा मॅनडेट अर्ज भरताना खातेदारांनी आपले खाते क्रमांक, नांव व बँकेचा तपशील व्यवस्थित भरण्याची काळजी घ्यावी. तसेच एन.पी.सी.आय. या संस्थेने आता NACH या कार्यप्रणालीमध्ये H2H (Host to Host) या कार्यप्रणालीचा अवलंब केल्यामुळे मानवी हस्तक्षेप पूर्णतः बंद झाला आहे. H2H कार्यप्रणालीमुळे मोठ्या प्रमाणात व्यवहारांची अखंडीत पुर्तता करणे शक्य झाले आहे.
- NEFT आणि RTGS (24 X 7) - बँकेने भारतीय रिझर्व्ह बँकेच्या आदेशानुसार आर.टी.जी.एस. व एन.ई.एफ.टी. ची सुविधा खातेदारांना २४ X ७ आणि ३६५ दिवस अहोरात्र उपलब्ध करून दिलेली आहे. सदर सुविधेवर कोणत्याही प्रकारचे शुल्क आकारण्यात येत नाही. भारतीय रिझर्व्ह बँकेच्या इफ्टास ह्या संस्थेच्या क्लाऊड सेटअपवर स्थलांतरीत केलेले आहे व त्याचा फायदा बँकेला / ग्राहकांना होत आहे.

● मोबाईल बँकींग/आय.एम.पी.एस. (IMPS) सुविधा :-

बँकेत मोबाईल बँकींग सुविधा कार्यान्वित असून सदर सुविधेअंतर्गत बँकेच्या खातेदाराला बँकेच्या मोबाईल ॲपद्वारे स्वतःच्या खात्यावरील रक्कम आपल्या बँकेच्या तसेच अन्य बँकेच्या दुस-या खातेदाराच्या खात्यात एन.ई.एफ.टी./आय.एम.पी.एस. द्वारे ट्रान्सफर करता येते. याचबरोबर इतर बँकेतील ग्राहक आपल्या बँकेतील ग्राहकांच्या नांवे रक्कम थेट ट्रान्सफर करू शकतात. तसेच इतर देयके सुध्दा भरता येतात. उपरोक्त सुविधेद्वारे बँकेच्या खातेदाराना आपल्या खात्यावरील शिल्लक रकमेची माहिती पाहता येते. मागील ६ महिन्यांपर्यंतचा खात्याचा तपशील सुध्दा मोबाईल बँकींगद्वारे उपलब्ध होतो. भारतीय रिझर्व्ह बँकेच्या मार्गदर्शक तत्वानुसार खातेदारांना त्यांचे ए.टी.एम. कार्ड, मोबाईल ॲपद्वारे ब्लॉक करण्याची तसेच ए.टी.एम. कार्ड, ई-कॉम व पॉस सुविधा वापरात नसताना तात्पुरत्या स्वरूपासाठी बंद (Disabled) करण्याची सुविधा उपलब्ध करून दिली आहे.

तसेच मोबाईल ॲप्लिकेशन ॲप नविन सुविधांसह दिनांक २७.१२.२०२१ रोजी अद्ययावत करण्यात आला आहे. भारतीय रिझर्व्ह बँकेच्या मार्गदर्शक तत्वानुसार, सदर अद्ययावत ॲप्लिकेशनमध्ये कार्ड कंट्रोल मेजर्सचा अंतर्भाव करण्यात आलेला आहे जेणेकरून स्वतः युजर मोबाईल बँकींग ॲप्लिकेशनद्वारे स्वतःच्या ए.टी.एम./ई-कॉम/पॉस व्यवहाराचा मर्यादितमध्ये बदल करू शकेल. तसेच सायबर अफरातफर होऊ नये, याची दक्षता म्हणून वापरात नसलेली सुविधा ग्राहक स्वतः बंद करू शकतील.

● Unified Payment Interface (UPI) :- बँकेत एन.पी.सी.आय. ची यु.पी.आय. सेवा बँकेच्या ग्राहकांसाठी कार्यान्वित केली असून सदर सेवेअंतर्गत बाजारात उपलब्ध असलेल्या गुगल-पे, फोन-पे यासारख्या ॲपवर आपल्या बचत खात्यावरील नोंदणीकृत मोबाईल नंबरवरून आपले बचत खाते सदर ॲपशी संलग्न करू शकतात व कोणताही व्यवहार करू शकतात. एन.पी.सी.आय. च्या मार्गदर्शक तत्वानुसार बँक सध्या यु.पी.आय. आज्ञाप्रणालीमध्ये UDIR (Unified Dispute and Issue Resolution) समावेश करित आहे जेणेकरून ग्राहकाचे अयशस्वी व्यवहाराची तक्रार त्वरीत नोंदवून त्याबाबतची स्थिती ग्राहकाला अवगत होऊ शकते. परंतु अशा प्रकारचे व्यवहार करताना ग्राहकांनी योग्य ती काळजी घ्यावी. उदा. आपली बँक कधीही दूरध्वनी करून आपणांस आपल्या OTP, Card Expiry date, Card No. ची विचारणा करित नाही. तरी अशा प्रकारची माहिती कोणालाही देऊ नये. अज्ञात व संशयास्पद एस.एम.एस. किंवा लिंकवर क्लिक करू नये आणि सर्वात महत्वाचे UPI Pin कोणालाही देऊ नये. ह्या सर्व बाबींचे काटेकोरपणे पालन केले तर होणारी फसवेगिरी आपण टाळू शकाल. कोणत्याही प्रकारचे डिजिटल व्यवहार करताना ग्राहकांनी नेहमी सतर्क व जागरूक रहावे.

(१.१०) सी.बी.एस. :-

बँकेने ग्राहकांना अधिक चांगली व अद्ययावत सेवा देण्याच्या उद्देशाने नविन सी.बी.एस. आज्ञाप्रणाली खरेदी करण्याकरीता निविदा प्रक्रिया सुरु केली असून प्राप्त निविदांचे मुल्यांकन व छाननी प्रक्रिया सुरु आहे.

● मिस्ड कॉल अलर्ट सुविधा :- बँकेने आपल्या ग्राहकांसाठी मिस्ड कॉल अलर्ट सेवा सुरु केली असून सदर सुविधेअंतर्गत बँकेचे खातेदार आपल्या बचत खात्यावरील नोंदणीकृत मोबाईलवरून ८५०५८८८८२८ या क्रमांकास मिस्ड कॉल दिल्यास त्वरीत त्यांना आपल्या बचत खात्यावरील शिल्लक रक्कम एस.एम.एस. च्या माध्यमातून कळू शकेल.

● अकाऊंट स्टेटमेंट :- सदर सुविधेअंतर्गत ग्राहकांच्या बचत खात्यावर नोंदणीकृत केलेल्या ई-मेल आयडीवर प्रत्येक महिन्याची स्टेटमेंट उपलब्ध होणार आहे. त्याकरीता ग्राहकांना विनंती आहे की, त्यांनी त्यांचे ई-मेल आयडी शाखेमध्ये जाऊन खात्यामध्ये नोंदवावेत.

● सायबर इन्शुरन्स :- रिझर्व्ह बँकेच्या निर्देशानुसार बँकेने स्वतःची सायबर सिक्युरिटी पॉलिसी तयार केली असून सायबर हल्ल्यापासून उद्भवणा-या धोक्यापासून सुरक्षिततेच्या दृष्टीकोनातून उपाययोजना म्हणून बँकेने रुपये ११ कोटी रकमेची सायबर विमा पॉलिसी देखील घेतलेली आहे.

● ए.टी.एम. कार्ड इन्शुरन्स :- ए.टी.एम कार्डचा गैरवापर करून गैरव्यवहारापासून होणाऱ्या आर्थिक नुकसानाची भरपाई व्हावी, याअनुषंगाने बँकेने खबरदारीचा उपाय म्हणून ए.टी.एम.-कम-डेबीट कार्डासाठी विमा पॉलिसी घेतलेली आहे.

● ए.टी.एम. गैरव्यवहार/यु.पी.आय.तक्रार निवारण :- ग्राहकांच्या ए.टी.एम. कार्डद्वारे होणा-या गैरव्यवहार प्रकरणांबाबत भारतीय रिझर्व्ह बँकेच्या मार्गदर्शक तत्वानुसार व बँकेच्या ग्राहक निवारण धोरणाअंतर्गत गैरव्यवहार तक्रार निवारणासंबंधीत कार्यपध्दती बँकेत राबविण्यात येत आहे व खातेदाराने गैरव्यवहार झाल्यापासून ३ दिवसांच्या आत तक्रार बँकेकडे नोंदविल्यास संपूर्ण रक्कम अदा करण्याची बँकेची जबाबदारी राहते. खातेदाराने जर तक्रार ४ ते ७ दिवसांत बँकेकडे नोंदविल्यास, व्यवहार रक्कम रुपये १०,०००/- पेक्षा जास्त असल्यास उर्वरित रक्कम बँक अदा करेल व रुपये १०,०००/- पर्यंत रकमेची जबाबदारी खातेदाराची राहिल. खातेदाराने ७ दिवसानंतर तक्रार नोंदविल्यास, अनधिकृत व्यवहाराची रक्कम रुपये २०,०००/- पर्यंत

असल्यास त्यापैकी रुपये १०,०००/- पर्यंत रक्कम ही ग्राहकाची जबाबदारी राहिल व रुपये १०,०००/- वरील रक्कम बँक अदा करेल. त्याचप्रमाणे अनधिकृत व्यवहाराची रक्कम ही रुपये २०,०००/- पेक्षा जास्त असल्यास त्यापैकी ५० टक्के रक्कम बँक अदा करेल.

(१.११) पंतप्रधान सुरक्षा विमा योजना/पंतप्रधान जीवन ज्योती विमा योजना :

ज्या सभासद/ठेवीदारांनी सदर योजनेचा लाभ घेतला असेल त्या सभासदांनी/ठेवीदारांनी प्रतिवर्ष विमा हप्ता रकमेचे नुतनीकरण करावे अशी विनंती करण्यात येत आहे. तसेच ज्या सभासदांनी/ठेवीदारांनी सदर सुविधा घेतली आहे त्यांनी प्रतिवर्षी मे महिन्याच्या अखेरच्या आठवड्यात विमा हप्त्याएवढी शिल्लक खात्यात ठेवावी.

(१.१२) शाखांचे नुतनीकरण :

अहवाल वर्षात बँकेच्या सायन रुग्णालय शाखा कार्यालयाकरीता अतिरिक्त जागा उपलब्ध करून संपूर्णतः नूतनीकरण करण्यात आले आहे. नजिकच्या काळात बँकेच्या अंधेरी (पश्चिम), जी/साऊथ, मुलूंड आणि भांडूप शाखा कार्यालयांचे नूतनीकरण करण्याचे निश्चित करण्यात आले आहे.

बँकेच्या गिरगांव शाखा कार्यालयात सभासद सदस्यत्व नसल्याने कर्जव्यवहार सुविधा उपलब्ध नव्हती. तसेच आर्थिकदृष्ट्या सदर शाखा फायदेशीर नसल्याचे निदर्शनास येत असल्याने गिरगांव शाखेचा परवाना भारतीय रिझर्व्ह बँकेस सुपूर्द करण्यात आला असून गिरगांव शाखेतील सर्व खाती बँकेच्या मरिन लाईन्स शाखेत विलीन करण्यात आली आहेत. बँकेच्या मरिन लाईन्स शाखा कार्यालयस्थित पुलाचे दुरुस्ती काम सुरू असल्याने सदर शाखा तात्पुरत्या स्वरूपात महापालिका मुख्यालयातील बँकेच्या सी.एस.टी. शाखेत कार्यरत आहे.

(१.१३) महापालिका कर्मचा-यांच्या मासिक वेतन/पेन्शन वितरणाचे काम :

महापालिका तसेच अनुदानित खाजगी प्राथमिक शाळांच्या कर्मचा-यांचे मासिक वेतन तसेच महापालिकेच्या निवृत्ती वेतनधारकांचे बचत खात्याद्वारे करण्यात येत आहे. साधारणपणे ५०,००० कर्मचा-यांचे मासिक वेतन वितरणाचे/पेन्शन सुविधेचे काम बँकेतर्फे केले जाते. सदर वेतन/पेन्शन वाटप महापालिकेकडून कोणतेही शुल्क न घेता केले जाते. बँकेच्या सर्व शाखा कार्यालयांमध्ये कोअर बँकींग सुविधा उपलब्ध असल्याने वेतन/पेन्शन वाटपाचे काम सुलभपणे होत असून सभासद/ग्राहक कोणत्याही शाखेतून बचत खात्यामार्फत आपल्या मासिक वेतन/पेन्शनचे पैसे काढू शकतात व ए.टी.एम. सेवा सर्व बँकांशी संलग्न असल्यामुळे सभासदांना रोख व्यवहार करणे आणखी सुलभ झाले आहे व घराजवळील कोणत्याही बँकांच्या ए.टी.एम. मधून पैसे काढणे शक्य झाले आहे. आपल्या ज्या सभासदांची वेतनाची बचत खाती अन्य बँकेत आहेत त्या सर्व सभासदांना आम्ही विनम्र आवाहन करतो की, त्यांनी आपले वेतनाचे बचत खाते तसेच सेवानिवृत्ती नंतर पेन्शन खाते आपल्या बँकेत उघडावे व ए.टी.एम. कार्डद्वारे आपल्या घराजवळील कोणत्याही ए.टी.एम. मधून व मोबाईल बँकींग ॲपद्वारे जोखीमरहित व्यवहार करावेत.

२. अहवाल वर्षातील बँकेच्या व्यवहाराची प्रगती :-

दिनांक ३१ मार्च २०२२ च्या ताळेबंदाचा गोषवारा

(रुपये कोटीत)

तपशील	३१.३.२०२१	३१.३.२०२२	तपशील	३१.३.२०२१	३१.३.२०२२
भाग भांडवल	१५४.३४	१४७.६५	रोकड, इतर बँकातील जमा	२१२.५२	२२६.३५
राखीव निधी व इतर निधी	४९७.३१	५५७.२९	कर्जरोख्यात व इतर गुंतवणूक	१९६६.१९	१८०२.१३
ठेवी	३८९४.११	३७६३.९८	कर्जे	२५८०.८६	२६५२.८३
इतर देणी आणि तरतूद (दुबेरजेसहीत)	४००.६०	४१७.९२	व्याज येणे	२६.५०	२७.६५
मागील वर्षाच्या जादा तरतूदीसह नफा	१२३.६०	१३३.६३	फर्निचर, इमारत, संगणक व वाहन	५.४७	४.२७
--			डिफर टॅक्स येणे	१६.६९	१७.९४
--			इतर येणी (दुबेरजेसहीत)	२६१.७३	२८९.३०
एकूण :	५०६९.९६	५०२०.४७	एकूण :	५०६९.९६	५०२०.४७

३. ठेवींची वर्गवारी :-

(रुपये कोटीत)

अ. क्र.	ठेवींचे प्रकार	३१ मार्च २०२१			३१ मार्च २०२२		
		सभासदांकडून	बिगर सभासदांकडून	एकूण	सभासदांकडून	बिगर सभासदांकडून	एकूण
१.	सक्तीच्या ठेवी	१०२६.१२	५४.००	१०८०.१२	१०३३.९९	४३.५५	१०७७.५४
२.	मुदतीच्या ठेवी	३०३.४४	१६४६.५२	१९४९.९६	२५७.७२	१४७०.९४	१७२८.६६
३.	बचत ठेवी	५२८.९३	३१९.४४	८४८.३७	५६९.३३	३७४.८४	९४४.१७
४.	आवर्त ठेवी	५.९५	५.६१	११.५६	५.००	५.२६	१०.२६
५.	चालू ठेवी	-	४.१०	४.१०	०.००	३.३५	३.३५
	एकूण	१८६४.४४	२०२९.६७	३८९४.११	१८६६.०४	१८९७.९४	३७६३.९८

उपरोक्त तक्त्याचे अवलोकन करता निदर्शनास येते की, अहवाल सालामध्ये बँकेच्या एकूण ठेवीमध्ये रुपये १३०.१३ कोटीने घट झाली आहे. प्रामुख्याने अहवाल साली बचत ठेवीमध्ये रुपये ९५.८० कोटी म्हणजेच ११.२९ टक्केने वाढ झाली आहे. बँकेच्या ठेवीवरील व्याज दर राष्ट्रीयकृत व खाजगी बँकेच्या ठेवीदारांइतका आहे. यावर्षी देखील बँकेने सक्तीच्या ठेवीवरील व्याज दिनांक ०१.०४.२०२२ रोजी सभासदांच्या बँकेतील बचत खात्यात जमा केलेले आहे.

सूचना :- जे सभासद सक्तीच्या ठेवीवरील व्याज आपल्या सक्तीच्या ठेव खात्यात जमा करू इच्छितात, अशा सभासदांनी बँकेस पत्र दिल्यास त्यांचे व्याज सक्तीच्या ठेव खात्यात जमा करण्यात येईल. ज्यांनी सदर खाते (अॅक्टीव्ह) कार्यान्वित केले नाही त्यांनी त्यांची के. वाय.सी. कागदपत्रे सादर करून सदर खाते कार्यान्वित करावे जेणेकरून लाभांश रक्कम अधिदानास कोणतीही अडचण येणार नाही.

ठेवींचे व्याज दर :-

बँकेचे सद्याचे दिनांक ०१.०१.२०२१ पासून ठेवीवरील व्याज दर खालीलप्रमाणे आहेत :-

अ.क्र.	ठेवींचे प्रकार	कालावधी	व्याज दर	
१.	बचत खाते		३.५०%	३.५०%
			सर्वसामान्य नागरीक	वरिष्ठ नागरीक
२.	मुदत ठेवी	७ दिवस ते ९० दिवस	३.७५%	३.७५%
		९१ दिवस ते १८० दिवस	४.००%	४.००%
		१८१ दिवस ते १ वर्षापर्यंत	४.५०%	४.५०%
		१ वर्षापेक्षा जास्त ते २ वर्षापर्यंत	५.००%	५.५०%
		२ वर्षापेक्षा जास्त ते ३ वर्षापर्यंत	५.५०%	६.००%
		३ वर्षापेक्षा जास्त ते ५ वर्षापर्यंत	६.००%	६.५०%
		५ वर्षापेक्षा जास्त ते १० वर्षापर्यंत	५.५०%	६.००%

ज्येष्ठ नागरिकांना (६० वर्ष व त्यावरील) मुदत ठेवी एक वर्षापेक्षा अधिक कालावधीकरीता ठेवल्यास अशा ठेवीवर व्याजदरापेक्षा ०.५०% अधिक व्याजदर लागू राहिल.

रुपये १ कोटी व त्यापेक्षा जास्त एकरकमी ठेवीवर असणारे अतिरिक्त व्याज दराची सुविधा बंद करण्यात आली आहे.

ठेवी विमा हप्त्या :-

बँकेने डिपॉझिट इन्शुरन्स अँड क्रेडिट गॅरंटी कॉर्पोरेशन अँक्ट १९६१ च्या तरतुदीनुसार सन २०२१-२०२२ या वर्षाची ठेव विमा हप्त्याची रक्कम विहित मुदतीत कॉर्पोरेशनकडे जमा केली आहे. Deposit Insurance and Credit Guarantee Corporation (DICGC) च्या नविन बदलाप्रमाणे बँकेतील प्रत्येक खातेदारास त्यांच्या ठेवीवर मिळणारे विमा कवच हे रुपये ५,००,०००/- करण्यात आलेले आहे.

४. भाग भांडवल :-

गेल्या वर्षी रुपये १५४.३४ कोटी असलेले भाग भांडवल यावर्षी रुपये १४७.६५ कोटी इतके झाले आहे. भाग भांडवलामध्ये रुपये ६.६९ कोटीने घट झालेली आहे.

५. राखीव व इतर निधी :-

गतसाली रुपये ४९७.३१ कोटी असलेले बँकेचे राखीव निधी या वर्षात रुपये ५५७.२९ कोटी असून राखीव निधीमध्ये रुपये ५९.९८ कोटीने वाढ झालेली आहे. सदर वाढ १२.०६ टक्के आहे.

६. कर्जव्यवहार :-

गतसाली रुपये २५८०.८६ कोटी असलेली कर्जे यावर्षी रुपये २६५२.८३ कोटीपर्यंत वृद्धीगत झाली आहेत. कर्जांमध्ये एकूण रुपये ७१.९७ कोटींची वाढ झाली असून सदर वाढ २.७९ टक्के आहे.

सध्याचे विविध कर्जांवरील व्याज दर खालील प्रमाणे आहेत :

कर्जांचे व्याज दर

अ.क्र.	कर्जांचा प्रकार	व्याज दर
१	तातडीचे कर्ज	१०.०० टक्के
२	सक्तीच्या बचत ठेवीवरील कर्ज	८.०० टक्के
३	मध्यम मुदत कर्ज	११.५० टक्के
४	विमा तारणावरील कर्ज/राष्ट्रीय बचत पत्रावरील कर्ज	१३.०० टक्के
५	गृहनिर्माण कर्ज (सदर व्याज दर दि. ३०.०९.२०२२ पर्यंत लागू आहे)	६.५० टक्के
६	उच्च शैक्षणिक कर्ज	७.०० टक्के
७	वाहन कर्ज	७.७५ टक्के
८	मॉर्गेज कर्ज	१३.०० टक्के
९	विशेष मुदत कर्ज	११.५० टक्के

सभासदांना मंजूर केलेल्या कर्जांचा तपशील

(रुपये कोटीत)

अ. क्र.	कर्जांचे प्रकार	२०२०-२०२१		२०२१-२०२२	
		मंजूर झालेले अर्ज	कर्ज रक्कम रुपये	मंजूर झालेले अर्ज	कर्ज रक्कम रुपये
१.	मध्यम मुदतीचे कर्ज	१२७२९	१२१६.७५	१३५९४	१४७४.३७
२.	तातडीचे कर्ज	१५३११	१५१.३७	१०२४८	१०८.०६
३.	गृहनिर्माण कर्ज	२	०.१९	१६	२.१६
४.	उच्च शैक्षणिक कर्ज	१	०.१२	१४	१.५४
५.	वाहन कर्ज	१	०.०४	६	०.२७
	एकूण	२८०४४	१३६८.४७	२३८७८	१५८६.४०

(अ) मध्यम मुदत कर्ज :-

आर्थिक वर्ष २०२०-२०२१ मध्ये मध्यम मुदत कर्ज रुपये २५८०.९७ कोटी होते, त्यामध्ये आर्थिक वर्ष २०२१-२०२२ मध्ये रुपये ७१.९७ कोटीने वाढ होऊन मध्यम मुदत कर्ज रुपये २६५२.९४ कोटी इतके झाले आहे. आर्थिक वर्ष २०२१-२०२२ मध्ये एकूण १३५९४ सभासदांना रुपये १४७४.३७ कोटी इतकी कर्ज रक्कम मंजूर करण्यात आली.

मध्यम मुदत कर्ज नियमातील बदल :-

मध्यम मुदत कर्जाची कमाल मर्यादा रुपये १४.०० लाखावरून रुपये १६.०० लाख इतकी वाढविण्यात आली.

कर्जाचा विनियोग (End Use) :-

भारतीय रिझर्व्ह बँकेच्या दिनांक ०१.०७.२०१४ च्या परिपत्रक क्र.RBI/2014-2015/21 UBD.BPD (PCB) A/c. क्र.५/१३.०५.०००/२०१४-२०१५ नुसार मंजूर कर्जाचा विनियोग तपासणे गरजेचे आहे. ज्या कारणासाठी कर्ज घेतलेले असेल त्या कारणासाठी सदर कर्जाचा विनियोग केला असल्याबाबतची कागदपत्रे बँकेस सादर करणे आवश्यक आहे. त्याअनुषंगाने दिनांक १५.११.२०२१ रोजीच्या संचालक मंडळाच्या सभेमध्ये कर्जाच्या विनियोगाच्या धोरणास मंजूरी देण्यात आली आहे. सर्व कर्जदार सभासदांना विनम्र आवाहन करण्यात येते की, मंजूर करण्यात आलेल्या कर्जाच्या विनियोगाबाबतची (End Use) कागदपत्रे संबंधीत शाखेमध्ये त्वरीत जमा करण्यात यावीत.

जामिनकी हमी निधी :-

जामिनकी हमी निधीची गणना करताना तातडीचे कर्ज व सक्तीच्या ठेवीवरील कर्जाव्यतिरिक्त सभासदांच्या मंजूर केलेल्या कर्जामधून अगोदर शिल्लक कर्ज वजा करून उर्वरित कर्ज रकमेवर दर हजारी रुपये ५/- प्रमाणे परत न मिळण्याच्या तत्वावर जामिनकी हमी निधी वसूल करण्यात येतो. मंजूर कर्ज हजाराच्या पटीत पूर्ण नसल्यास तरी वरीलप्रमाणे जामिनकी हमी निधी वसूल केला जातो.

रुपये २.०० लाखापेक्षा जास्त ते रुपये १६ लाखापर्यंत कर्ज घेणाऱ्या सभासदांना परतफेडीचा कमाल कालावधी १४४ महिन्यांवरून १६० महिने करण्यात आला. मध्यम मुदत कर्जाची गणना १/४ प्रमाणे करण्यात येते.

वसुली दाखला मिळालेले व कर्जे निर्लेखित केलेले मात्र आता कर्तव्यावर नियमित झाले आहेत अशा सभासदांसाठी मध्यम मुदत कर्ज मंजूरीची रक्कम ठरविताना १/४ प्रमाणे गणना करण्याऐवजी १/३ प्रमाणे गणना करण्यात येते. ज्या डीसी १ सभासदाचा महानगरपालिकेत १० वर्षे किंवा त्यापेक्षा जास्त सेवाकाळ पूर्ण झाला असेल अशा सभासदांना मध्यम मुदत कर्ज घेताना एक जामिनदार अथवा पगाराचे खाते असा एन.सी.पी.एफ.सभासदाप्रमाणे नियम लागू करण्यात आला आहे.

थकबाकीदार सभासदांना कर्ज नुतनीकरण करण्यासाठी मागील १२ महिने नियमित वसुली येणे आवश्यक असून शेवटचे दोन हफ्ते पगारपत्रकातून येणे अनिवार्य होते. थकबाकीदार सभासदांची मागील १२ महिने नियमितपणे पगारपत्रकातून वसुली येत असल्यास व सभासदाने संपूर्ण थकबाकी रक्कम भरणे केल्यास किंवा कर्ज निरंक केल्यास त्वरीत (भरणे केलेल्या दिनांकाच्या पुढील कार्यालयीन कामकाजाच्या दिवशी) कर्ज नुतनीकरण करण्यास पात्र ठरविताना एन.सी.पी.एफ. किंवा डीसी-१ सभासदाने एक जामिनदार देण्याबाबतचा नियम करण्यात आला. सदर १२ महिन्यांपैकी ज्या कर्ज हफत्यांची पगारपत्रकातून वसुली झालेली नसेल परंतु संबंधीत सभासदाने अशी वसुली त्या त्या महिन्यात रोखीने भरणे केलेली असेल व सदर कालावधीत सभासद कामावर हजर होते व कार्यालयीन चूकीमुळे अथवा तांत्रिक कारणास्तव अथवा मागील खाडे रजेबाबतचा रेकॉर्ड सॅप प्रणालीमध्ये अद्ययावत केल्यामुळे पगारपत्रकातून बँकेची वसुली झालेली नसल्याबाबतचा संबंधीत खात्याच्या प्रशासकीय अधिकारी यांनी दिलेला ज्ञाप सभासदाने अर्जासोबत सादर केल्यास सदर अर्ज मंजूरीसाठी इतर नियमासापेक्ष ग्राह्य धरण्यात येईल, असा बदल करण्यात आला आहे.

थकबाकीदार सभासदांची थकीत कर्जाची वसुली करणे सोयीस्कर होईल या उद्देशाने कर्ज घेणा-या सभासदांनी पगाराचे खाते आपल्या बँकेत उघडावे, असा निर्णय घेण्यात आलेला आहे. आपल्या सभासदांना इतर बँकांप्रमाणेच अद्ययावत बँकींग सुविधा मिळव्यात, याकरीता आपली बँक आधुनिक तंत्रज्ञानावर मोठया प्रमाणात खर्च करीत आहे. तरी आपल्या बँकेच्या सर्व सभासदांनी त्यांचे पगाराचे खाते आपल्या बँकेत उघडून उपलब्ध सुविधांचा लाभ घ्यावा, असे आवाहन करण्यात येत आहे.

इतर सहकारी बँका/वित्तीय संस्थेतील गृह कर्जाचा संपूर्ण कर्ज हफता वेतनातून वजावट करून उर्वरित वेतनावर नियमाप्रमाणे गणना करून परतफेडीच्या क्षमतेनुसार मध्यम मुदत कर्ज मंजूर करण्यात येते व त्याकरीता सभासदाचे (एन.सी.पी.एफ. किंवा डीसी-१) पगाराचे खाते बँकेत असणे आवश्यक आणि एक जामिनदार देणे आवश्यक, तसेच ज्या सभासदांनी संयुक्त नांवे गृह कर्ज/घर तारण कर्ज घेतले असून सदर कर्जाची परतफेड संयुक्त नावातील दुस-या (सभासद/बिगर सभासद) व्यक्तीकडून नियमितपणे येत असल्यास अशा कर्जाचा हफता वेतनातून वजावट न करता नियमाप्रमाणे गणना करून मध्यम मुदत कर्ज मंजूर करावे, असा बदल करण्यात आला आहे.

बँकेच्या कार्यक्षेत्रातील महापालिका कर्मचा-यांच्या, शिक्षण विभागाची बँक/विविध पतसंस्था यांच्या सभासदांना विशेष बाब म्हणून नियमात शिथिलता देऊन तेथील कर्ज टेकओव्हर करण्यासाठी कर्ज मंजूर करणेबाबत :-

बँकेच्या कार्यक्षेत्रातील महापालिका कर्मचा-यांच्या, शिक्षण विभागाची बँक/माध्यमिक शिक्षण, फायर ब्रिगेड, के.ई.एम. पतसंस्था यांच्या सभासदांनी सदर संस्थेमध्ये कर्ज सुविधा घेतलेली आहे. तसेच सदर संस्थेचे सभासद आपल्या बँकेचे देखील सभासद आहेत/सभासद होऊ इच्छित आहेत, अशा सभासदांची बऱ्याच कालावधीपासून टेकओव्हर कर्ज मंजूर करण्याची मागणी होती. त्यानुसार अशा सभासदांसाठी कर्ज टेकओव्हर सुविधा उपलब्ध करून देण्यात आली आहे. आर्थिक वर्ष २०२१-२०२२ मध्ये टेकओव्हर कर्ज सुविधेअंतर्गत ९ सभासदांना एकूण कर्ज रक्कम रुपये १०४.३७ लाख मंजूर करण्यात आली आहे.

(ब) उच्च शैक्षणिक कर्ज :

सभासदांच्या पाल्ल्यांच्या उच्च शिक्षणासाठी कमाल कर्ज मर्यादा रुपये २०.०० लाख असून व्याज दर ७ टक्के व परतफेडीचा कालावधी १२० महिने आहे. अहवाल वर्षात १४ सभासदांनी त्यांच्या पाल्ल्याकरीता रुपये १५४.२७ लाख इतक्या रकमेच्या शैक्षणिक कर्जाचा लाभ घेतला आहे. पती-पत्नी दोघेही महानगरपालिकेत नोकरी करीत असल्यास त्यांना पाल्ल्यांच्या उच्च शिक्षणाकरीता एकत्रित कमाल कर्ज मर्यादा रुपये ४०.०० लाख राहिल.

शैक्षणिक कर्ज रकमेमध्ये वसतिगृहाची फी किंवा शैक्षणिक कालावधीमध्ये पाल्ल्यांचा राहण्याचा खर्च तसेच विमा हप्त्याची रक्कम शैक्षणिक कर्ज म्हणून देण्याचा नियम करण्यात आला. तसेच moratorium कालावधी २ वर्षांऐवजी ४ वर्षे किंवा शैक्षणिक कालावधी यापैकी कमी असलेल्या कालावधीसाठी देण्याचा नियम करण्यात आला.

(क) वाहन कर्ज :

वाहन कर्जाचा व्याज दर ७.७५ टक्के इतका करण्यात आलेला आहे.

नविन चार चाकी व दुचाकी वाहन खरेदीसाठी वाहनांच्या एकूण किंमत (एक्स शोरूम किंमत + आर.टी.ओ. कर + विमा हप्ता) किंमतीच्या ९० टक्केपर्यंत कर्ज मंजूर करण्यात येते. तसेच जुन्या चार चाकी वाहन खरेदीकरीता सरकार मान्यताप्राप्त मुल्यांकन किंमत + आर.टी.ओ. कर + विमा हप्त्याच्या ९० टक्केपर्यंत कर्ज मंजूर करण्यात येते.

पूर्वी चारचाकी वाहन कर्जाकरीता दोन सक्षम जांमिनदार व दुचाकी वाहन कर्जासाठी रुपये १.०० लाखापेक्षा जास्त कर्ज रकमेकरीता दोन जांमिनदार घेण्यात येत होते. त्याऐवजी एन.सी.पी.एफ. आणि डीसी-१ सभासदांसाठी पगाराचे खाते आपल्या बँकेत असणे आवश्यक आहे, असा बदल करण्यात आला आहे.

(ड) तातडीचे कर्ज :-

तातडीच्या कर्जाची कमाल मर्यादा रुपये २.०० लाखावरून रुपये ३.०० लाख करण्यात आली असून कर्जाचा व्याज दर ११.०० टक्के वरून १०.०० टक्के करण्यात आला आहे. तातडीचे कर्ज सभासदांच्या सक्तीच्या ठेवीच्या शिल्लक रकमेइतके, रुपये १०००/- च्या पटीमध्ये मंजूर करण्यात येईल. मात्र रुपये १०००/- पेक्षा कमी कर्ज मंजूर केले जाणार नाही. सभासदास आर्थिक वर्षात ३ वेळा तातडीचे कर्ज मंजूर करण्यात येत होते त्याऐवजी तातडीचे कर्ज घेतल्यापासून सलग ५ महिने पगारापत्रकातून नियमित वसुली प्राप्त झाल्यास सभासदाला त्याच्या आवश्यकतेनुसार कितीही वेळा तातडीचे कर्ज मंजूर करण्याचा नियम करण्यात आला आहे. सभासदांच्या सक्तीच्या ठेव खात्यात, सभासदत्वाच्या कालावधीनुसार कमी रक्कम जमा असेल व सभासद सदर कमी असलेली रक्कम भरण्यास इच्छुक असल्यास सदर रक्कम सभासदाच्या बचत खात्यात भरून घेऊन सभासदाच्या संमती पत्रानुसार सक्तीच्या ठेव खाती जमा करण्यात येईल.

(इ) गृहनिर्माण कर्ज :

भारतीय रिझर्व्ह बँकेचे परिपत्रक क्र. RBI / 2022-23 / 68 / DOR.CRE.REC.42 / 09.22.010 / 2022-23 दिनांक ०८.०६.२०२२ नुसार तसेच दिनांक २४.०६.२०२२ रोजी झालेल्या संचालक मंडळाच्या मंजूरीनुसार, गृह कर्जाची महत्तम मर्यादा रुपये ७० लाखावरून रुपये १४० लाख इतकी करण्यात आली आहे. त्यानुसार गृहकर्जाची महत्तम मर्यादा रुपये १४० लाख असून व्याजदर ६.५० टक्के (दिनांक ३०.०९.२०२२ पर्यंत) करण्यात आला आहे. सभासद ज्या इमारतीमध्ये सदनिका घेत असेल ती इमारत २० वर्षांपेक्षा जुनी नसावी, यामध्ये बदल करून सभासद ज्या इमारतीमध्ये सदनिका घेत असेल ती इमारत वापर परवाना/इमारत पूर्णत्वाच्या दाखल्याच्या तारखेपासून २० वर्षांपेक्षा जुनी असल्यास सदर इमारतीचे पुढील आयुष्यमान २० वर्षांपेक्षा जास्त असल्याबाबतचा स्ट्रक्चरल इंजिनियर यांचा दाखला सादर केल्यास सदर इमारतीत सदनिका खरेदीकरीता इतर नियमासापेक्ष कर्ज मंजूर करण्यात येते.

सर्व सभासदांना विनम्र आवाहन करण्यात येते की, बँकेचा सध्याचा गृह कर्जाचा व्याज दर ६.५० द.सा.द.शे. इतका स्पर्धात्मक असून सदर व्याज दर दिनांक ३०.०९.२०२२ पर्यंत लागू असून जास्तीत जास्त सभासदांनी गृह कर्जाचा लाभ घ्यावा. तसेच त्यांचे इतर बँकेतील शिल्लक गृह कर्ज आपल्या बँकेत वर्ग करून कमी व्याज दराचा लाभ घ्यावा.

महापालिका, नगरपालिका, नगर परिषद हद्दीत नगर रचना विभागाची मंजूरी प्राप्त असलेल्या इमारतीत सदनिका खरेदीकरीता गृह कर्जासाठी जागिनदार घेण्याची अट रद्द करण्यात आली आहे. तसेच परतफेड क्षमतेची गणना करताना ३० टक्केएवजी २५ टक्केप्रमाणे गणना करण्यात येते.

तसेच ग्रामपंचायत हद्दीमध्ये गृह कर्ज घेत असल्यास अशा प्रकरणात नियमानुसार जागिनदार घेण्यात येतील व परतफेड क्षमता काढताना ३० टक्केएवजी २५ टक्क्याप्रमाणे गणना करण्यात येईल. तसेच कर्जाची मर्यादा वाढवून रुपये २० लाखावरून रुपये २५ लाख करण्यात आली आहे.

ऑफिडेव्हीट-कम-डिक्लरेशन, कर्ज फेडीबाबत कर्जदाराने दिलेले अधिकार पत्र, इक्विटेबल मॉर्गेज पुष्टीकरण, डिक्लरेशन अशी वेगवेगळी कागदपत्रे न घेता त्याएवजी सदर चारही कागदपत्रांचा मसुदा एकत्रित असलेले ऑफिडेव्हीट-कम-डिक्लरेशन घेण्याबाबत बदल करण्यात आला आहे. त्यामुळे यापुढे सभासदांना सदरची वेगवेगळी कागदपत्रे नोटरी करण्याएवजी एकच कागदपत्र नोटरी करावा लागेल.

रेरा अंतर्गत मंजूर असलेल्या प्रकल्पांबाबत, बिल्डर, कर्जदार व बँक यामधील त्रिपक्षीय करार करण्याची अट रद्द करण्यात आली आहे. त्याएवजी सुधारीत ना हरकत प्रमाणपत्र घेण्याबाबतचा बदल करण्यात आला आहे. तसेच बिगर सभासद पती किंवा पत्नीसमवेत एकत्रित नावे केलेला गृह खरेदीखत किंवा करारनामा असला तरी गृह कर्जासाठी सदर सभासदास पात्र ठरविण्यात येते.

गृह कर्ज अर्ज करतेवेळी सभासदाचा महानगरपालिकेतील सेवा कालावधी सातत्याने एक वर्ष किंवा त्यापेक्षा जास्त असणेबाबतच्या नियमात बदल करून सभासदाचा सेवा कालावधी सातत्याने एक महिना किंवा त्यापेक्षा अधिक असणेबाबतचा नियम करण्यात आला आहे. गृह कर्जाचा करारनामा संयुक्तरित्या केलेला असल्यास तसेच सभासदाची पती/पत्नी महानगरपालिके व्यतिरिक्त इतर ठिकाणी कार्यरत असल्यास अशा गृह कर्ज प्रकरणात कर्जाची गणना २५ टक्केएवजी १० टक्केप्रमाणे करणेबाबत नियम करण्यात आला आहे.

(ई) मॉर्गेज कर्ज :

मॉर्गेज कर्जाची मर्यादा रुपये २० लाख व व्याज दर १३ टक्के आहे. तरी सभासदांनी सदर कर्ज सुविधेचा लाभ घ्यावा.

(उ) विशेष मुदत कर्ज :

बँकेने सभासदांकरीता विशेष मुदत कर्ज रुपये २५ लाखापर्यंत इतर कर्ज नियमासापेक्ष उपलब्ध करून दिले आहे. सभासद किमान रुपये १६ लाख व कमाल रुपये २५ लाखापर्यंत कर्जाचा लाभ घेऊ शकतात. सदर कर्जाचा व्याज दर ११.५० टक्के इतका आहे. तरी सभासदांनी सदर सुविधेचा लाभ घ्यावा. तातडीचे कर्ज व सक्तीच्या ठेवीवरील कर्जाव्यतिरिक्त इतर कर्जाची शिल्लक रक्कम त्याच्या मंजूर केलेल्या विशेष मुदत कर्जामधून वजा करून उर्वरित कर्ज रकमेवर दर हजारी रुपये ७.५० प्रमाणे परत न मिळण्याच्या तत्वावर जागिनकी हमी निधी वसूल करण्यात येईल. मंजूर कर्ज रुपये १,०००/- च्या पटीत पूर्ण नसले तरी वरीलप्रमाणे जागिनकी हमी निधी वसूल केला जाईल.

(ऊ) मुदत ठेव तारण कर्ज :

सभासदास स्वतःच्या तसेच संयुक्त नावे असलेल्या मुदत ठेवींच्या तारणावर कर्ज सुविधा उपलब्ध आहे.

(ए) उत्पादन क्षमता नसलेली कर्जे (एन.पी.ए.)

आर्थिक वर्ष २०२०-२०२१ मध्ये बँकेची एकूण अनुत्पादीत कर्जे रु.७३.०९ कोटी होती व ढोबळ एन्.पी.ए.चे प्रमाण २.८३% होते व नक्त एन्.पी.ए. निरंक होता. आर्थिक वर्ष २०२१-२०२२ मध्ये बँकेची अनुत्पादीत कर्जे रु. ७७.३६ कोटी झाले आहे व ढोबळ एन्.पी.ए. चे प्रमाण २.९२% असून नक्त एन्.पी.ए. निरंक आहे. अहवाल वर्षात एन्.पी.ए. बाबत बँकेने बुडीत व अनिश्चित कर्जे निधीत रुपये ७.४२ कोटी इतकी अतिरिक्त तरतूद करण्यात आली आहे. याव्यतिरिक्त बँकेकडे रु. ७८.९१ कोटी इतकी रक्कम जागिनकी हमी निधीमध्ये उपलब्ध आहे.

मागील आर्थिक वर्षाच्या थकित कर्जाची या आर्थिक वर्षाच्या थकीत कर्जाशी तुलना करता एन.पी.ए.रकमेत वाढ झाल्याचे दिसत आहे. पूर्वी आपल्या बँकेत टप्पा पध्दतीने सभासदत्वाच्या कालावधीनुसार कर्ज मंजूर करण्यात येत होते. त्यामध्ये बदल करून आता परतफेडीच्या क्षमतेनुसार कर्ज मंजूर करण्यात येत आहे. त्यामुळे बँकेच्या कर्ज मंजूर रकमेत वाढ झाली व त्याचा परिणाम एन.पी.ए. रक्कमेमध्ये वाढ होण्यामध्ये झाला आहे. बँकेची कर्ज खाती एन.पी.ए. होण्याची कारणे, सभासद कामावर अनियमित, मृत, काम करण्यास असमर्थ, सेवेतून बडतर्फ इत्यादी आहेत. त्यापैकी कामावर अनियमित हे एन.पी.ए. वाढीचे प्रमुख कारण आहे. दिनांक ०१.०५.२०१५ ते दिनांक ३०.०९.२०१६ या कालावधीत डीसी-१ सभासदांना कर्जासाठी जागिरीदार घेण्याची पध्दत बंद करण्यात आली. या कालावधीत डीसी-१ सभासदांना दिलेल्या कर्जापैकी बरीच कर्ज खाती एन.पी.ए. झाली. त्यामुळे देखील एन.पी.ए. मध्ये वाढ झाली आहे.

एन.पी.ए. कर्ज खात्यांच्या वसुलीकरीता शाखा स्तरावर संबंधीत खात्यात पाठपुरावा करण्यात येतो. तसेच सभासदांच्या घरी प्रत्यक्ष भेट देऊन वसुलीसाठी प्रयत्न केला जातो. त्याचप्रमाणे एन.पी.ए. कर्ज खात्यांच्या वसुलीकरीता महाराष्ट्र सहकारी कायदा १९६० मधील कलम १०१ अंतर्गत वसुलीची कारवाई करण्यात येते. ज्या प्रकरणांमध्ये वसुली दाखला प्राप्त झाला आहे अशा प्रकरणांत महापालिकेकडे पगारातून तसेच इतर देय रकमेतून वसुली मिळण्याकरीता 'विशेष वसुली अधिकारी' मार्फत आदेश देण्यात येतात. तसेच ज्या प्रकरणात थकीत कर्जदाराकडे जप्त करण्यायोग्य स्थावर/जंगम मालमत्ता आहे अशा प्रकरणात जप्तीची कारवाई करण्यात येते. सर्व प्रकारचे वसुलीचे प्रयत्न केल्यानंतर वसुली न होणारी कर्जे वैधानिक लेखा परिक्षकांनी खातरजमा केल्यानंतर निर्लेखित करण्यात येतात. यावर्षाचे लेखा तपासनीस मेसर्स जी.डी.आपटे अँड कंपनी यांनी ९१ कर्ज खाती व कर्ज रक्कम रुपये ३.०६ कोटी निर्लेखित करण्याचे प्रमाणित केले आहे. सदर कर्ज खाती निर्लेखित करण्यास वार्षिक सर्वसाधारण सभेत मंजूरी देण्याची विनंती करण्यात येत आहे.

७. गुंतवणूक :-

गतवर्षी गुंतवणुकीवरील व्याज रु.१०८.८० कोटी होते व दिनांक ३१.०३.२०२२ रोजी सदर व्याज रु. १०४.९३ कोटी प्राप्त झालेले आहे. सदर व्याज गतवर्षाशी तुलना करता रुपये ३.८७ कोटीने कमी प्राप्त झालेले आहे. सदर घट ३.५५ टक्के आहे. गुंतवणुकीवरील सरासरी व्याज परतावा गतवर्षी ५.५८ टक्के होता तो यावर्षी ५.८२ टक्के झाला आहे. त्यामध्ये चालू वर्षी ०.२४ टक्के वाढ झाली आहे. सदर गुंतवणूक सरासरी व्याज परताव्यामध्ये अंशतः वाढ दिसत असली तरी गुंतवणुकीवरील व्याज रकमेतील घट ही मुख्यत्वे रोख तरलतेचे (लिक्विडिटी) प्रमाण वाढल्याने गुंतवणुकीसाठी उपलब्ध निधी कमी झाल्याने तसेच जास्त व्याज दर असलेले सरकारी कर्ज रोखे चालू आर्थिक वर्षात मुदतपूर्ती झाल्याने व सरकारी कर्ज रोखे व टी-बीलवरील व्याज दरात घट झाल्याने दिसून येते. बँकेकडे असलेले अतिरिक्त निधी म्युच्युअल फंड (लिक्विड फंड) टर्म मनी डिपॉझिट यासारख्या चांगले उत्पन्न देणाऱ्या पर्यायामध्ये बँकेचे गुंतवणूक सल्लागार मेसर्स एस्.बी.आय्. फंड मॅनेजमेंट प्रा.लि. यांच्या सल्ल्यानुसार गुंतविण्यात आली आहे.

अहवाल साल अखेर बँकेची एकूण गुंतवणूक रुपये १८०२.१२ कोटी आहे. गतवर्षी बँकेची एकूण गुंतवणूक रुपये १९६६.१९ कोटी होती.

८. खेळते भांडवल :-

गतवर्षी रुपये ५०६९.९६ कोटी असलेल्या खेळत्या भांडवलामध्ये घट होऊन यावर्षी खेळते भांडवल रुपये ५०२०.४७ कोटी झाले आहे. खेळते भांडवलामध्ये गेल्या वर्षाच्या तुलनेत रुपये ४९.४९ कोटीने घट झाली आहे. सदर घट ०.९८ टक्के आहे.

९. नफा विभागणी :-

अहवाल सालामध्ये बँकेस एकूण रुपये ११२.२४ कोटी नफा रुपये १.२६ कोटी डिफर्ड टॅक्स मिळकत वळते करून झाला आहे. सहकारी बँकांना आयकर लागू केल्याने बँकेला सदर नफ्यातून रुपये ३१.२९ कोटी आयकर अधिदान/तरतूद करावी लागल्याने, विभागणीसाठी रुपये ७९.६९ कोटी नफा उपलब्ध आहे.

महाराष्ट्र सहकारी संस्था अधिनियम, १९६० मधील कलम ६६ नुसार प्रत्येक संस्थेने निव्वळ नफ्याच्या १/४ रक्कम राखीव निधीमध्ये वर्ग करावी लागते. तसेच कलम ६७ अन्वये लाभांशाचे जास्तीत जास्त दर १५ टक्के आहे व त्याप्रमाणे बँक लाभांश देत आहे. यावर्षी बँकेच्या नफ्यामध्ये चांगली वाढ झाल्याने सभासदांना अतिरिक्त ३ टक्के दराने लाभांश देण्याचा संचालक मंडळाचा मानस आहे. त्याप्रमाणे संचालक मंडळाने त्यांस मान्यता देऊन सहकार खाते व भारतीय रिझर्व्ह बँकेच्या मंजूरीची आवश्यकता आहे व त्याचा पाठपुरावा सुध्दा सुरू आहे. जर

वार्षिक सर्वसाधारण सभेपूर्वी मंजूरी मिळाली तर सभासदांना अतिरिक्त ३ टक्के दराने लाभांशाचे अधिदान करता येईल.

महाराष्ट्र सहकारी संस्था नियम १९६१ नियम क्रमांक ५२ नुसार संस्थेच्या निव्वळ नफयातून समतोल नफा विभागणी निधी उभारावा लागतो व सदर निधीमध्ये भरणा केलेल्या भाग भांडवलाच्या २ टक्केपेक्षा अधिक नाही इतकी रक्कम तसेच अशा निधीमधील एकूण रक्कम भरणा केलेल्या भाग भांडवलाच्या ९ टक्के इतकी होईपर्यंत, अशा निधीत जमा करावी लागते. मात्र अहवाल वर्षात ९ टक्केप्रमाणे पर्याप्त तरतूद बँकेकडे उपलब्ध आहे. त्यामुळे अहवाल सालात समतोल नफा विभागणी निधीमध्ये रक्कम वर्ग करण्यात आली नाही. बँकेच्या नवीन उपविधी क्रमांक ५४ नुसार सामाजिक बांधिलकी निधी उभारणे आवश्यक असून सदर निधी हा देणग्या किंवा सामाजिक कार्यासाठी (उदा. मुख्यमंत्री निधीस मदत इ.) वापर करता येतो. बँकेचा उपविधी क्रमांक ५५ नुसार शिक्षण निधीमध्ये नफयाच्या कमीत कमी ५ टक्के किंवा जास्तीत जास्त १० टक्केपर्यंत रक्कम वर्ग करून संचालक, सभासद व सेवक यांच्या प्रशिक्षणासाठी त्या निधीचा वापर करता येईल. या तरतूदी विचारात घेऊन नफयाची विभागणी पुढीलप्रमाणे करण्यास मान्यता देण्यासाठी संचालक मंडळ वार्षिक सर्वसाधारण सभेकडे शिफारस करित आहे :-

तपशिल	दिनांक ३१.०३.२०२२ रोजी असलेली शिल्लक (रु.)	सन २०२०-२१ मध्ये करण्यात आलेली नफा विभागणी (रु.)	सन २०२१-२२ करीता शिफारस (रु.)
संचित निधी २५%	१,९१,३६,४२,०७०.१५	१८,१४,०५,५४९.१५	१९,९२,२२,०८३.५१
समतोल नफा विभागणी	१५,६६,२६,०७६.००	--	--
भाग भांडवलावरील लाभांश १५%	--	२२,७५,००,०००.००	१५ टक्के - २२,००,००,०००.०० ३ टक्के - ४,९०,००,०००.००
सभासद कल्याण निधी	५१,६४,२७,८७९.४७	१,२५,००,०००.००	४,००,००,०००.००
सभासद स्वास्थ्य निधी	८,९३,८०,४९८.५६	१,५०,००,०००.००	२,५०,००,०००.००
आकस्मिक गोष्टींसाठी निधी	१,९६,६२,०१५.४०	५०,००,०००.००	५०,००,०००.००
शिक्षण निधी	१८,३८,०७,३६०.९७	३,६२,८१,१०९.८३	३,९८,४४,४१६.७०
कर्मचारी कल्याण निधी	१,७६,५७,९०६.४४	२५,००,०००.००	२५,००,०००.००
अस्थिर गुंतवणूक निधी	२२,३५,०२,३६५.०५	१०,३५,००,०००.००	१,५०,००,०००.००
संगणक निधी	१५,७५,०६,५३६.६३	१,५०,००,०००.००	१,४०,००,०००.००
दुरुस्ती व नुतनीकरण निधी	८,७०,७८,९२६.२६	५०,००,०००.००	१,००,००,०००.००
सामाजिक बांधिलकी निधी	८९,७३,२७८.६४	१५,००,०००.००	-
निवृत्त सभासद कल्याण निधी	१,९७,२६,५८४.८१	२५,००,०००.००	२५,००,०००.००
इमारत निधी	२९,३६,११,६६७.००	२,५०,००,०००.००	१२,६५,००,०००.००
जामिनकी हमी निधी	७८,९०,९३,१४२.५८	४,००,००,०००.००	२,००,००,०००.००
गुंतवणूक घसारा निधी	४,२२,९७,८०१.००	१,२५,००,०००.००	२,५०,००,०००.००
संकट निवारण निधी	५,५९,९१,५७०.००	२,५०,००,०००.००	२५,००,०००.००
सभासद सुरक्षा योजना निधी		१,५०,००,०००.००	-
शिल्लक नफा		४,३५,५३७.६१	८,२१,८३३.८३
एकूण	४५७,४९,८५,६७८.९६	७२,५६,२२,१९६.५९	७९,६८,८८,३३४.०४

सन २०२१-२२ करीता इमारत निधीमध्ये रु.१२,६५,००,०००/- इतक्या रकमेची शिफारस करण्यात आली असून, सन २०२०-२१ ची सभासद सुरक्षा योजना निधीमधील शिल्लक असलेली रुपये १.५० कोटी इतकी रक्कम इमारत निधीमध्ये वर्ग करण्याची शिफारस करण्यात येत आहे. त्यामुळे इमारत निधीची एकूण शिफारस रक्कम रु. १४,१५,००,०००/- इतकी होईल.

मागील वार्षिक सर्वसाधारण सभेमध्ये सभासद सुरक्षा योजना निधी संचालक मंडळाने अंमलात आणण्याबाबत चर्चा करण्यात आली होती.

परंतु बहुतांशी सभासदांनी सदर योजना राबविण्याबाबत विरोध दर्शविल्याने सदर योजना कार्यान्वित करण्यात आली नाही. त्यामुळे मागील आर्थिक वर्षामध्ये नफा विभागणी करताना सभासद सुरक्षा योजना निधीमध्ये बँकेने रुपये १.५० कोटी इतकी रक्कम वर्ग केली होती. त्यानुसार सदर रुपये १.५० कोटी इतकी रक्कम इमारती निधीमध्ये वर्ग करण्यात येत आहे.

१०. सक्तीची बचत ठेव :-

अहवाल सालामध्ये सक्तीच्या बचत ठेवी रुपये १०७७.५३ कोटी झाल्या असून गेल्या वर्षाच्या तुलनेत सदर ठेवीमध्ये रुपये २.५९ कोटीने घट झाल्याचे दिसून येते. सदर घट ०.२४ टक्के आहे. यावर्षी सक्तीच्या ठेवीवर ६.०० टक्के दराने व्याज देण्यात आले आहे. सदर व्याज दिनांक ०१.०४.२०२२ रोजी सभासदांच्या बँकेतील बचत खात्यात जमा करण्यात आले. पगारपत्रकाद्वारे सक्तीच्या बचत ठेवीची किमान मर्यादा रुपये १,०००/- असून सदर ठेवीसाठी कोणतीही कमाल मर्यादा नसल्यामुळे सभासदास रुपये १,०००/- पेक्षा जास्त रक्कम दरमहा पगारपत्रकाद्वारे जमा करता येईल.

११. लाभांश :-

सहकार खात्याने जास्तीत जास्त १५ टक्के दराने लाभांश देण्याची मर्यादा निश्चित केली असल्याने बँक सदर मर्यादेनुसार अद्यापपर्यंत जास्तीत जास्त लाभांश देत आली आहे.

१२. हिशेब तपासणी :-

● **कंकरंट हिशेब तपासणी/अंतर्गत लेखा परिक्षण :-**

साल २०२१-२०२२ या वर्षाकरीता मेसर्स आर.सी. जैन अॅण्ड असोसिएट्स एलएलपी, सनदी लेखापाल यांची कंकरंट हिशेब तपासनीस म्हणून नियुक्ती करण्यात आली. त्यांनी कंकरंट लेखा तपासणीचे काम पूर्ण करून त्यांचा अहवाल सादर केला आहे. कंकरंट हिशेब तपासणी सनदी लेखापालाकडून होत असल्याने, अंतर्गत हिशेब तपासणीसाठी नियुक्ती करणे बँकेने बंद केले आहे. कंकरंट हिशेब तपासणी बाह्य संस्थेमार्फत करून घेण्यात आले आहे, मात्र भारतीय रिझर्व्ह बँकेने अंतर्गत लेखा परिक्षण विभाग तयार करण्यास सांगितले आहे, त्याची पुर्तता म्हणून स्टाफींग पॅटर्नमध्ये सदर विभागामार्फत लागणारी कर्मचारी/अधिकारी यांची तरतूद करण्यात आली आहे.

● **Risk Based Internal Audit :-** जोखीम आधारीत अंतर्गत लेखा परिक्षण - बँकेने भारतीय रिझर्व्ह बँकेच्या निर्देशानुसार, जोखीम आधारीत अंतर्गत लेखा परिक्षण करण्याचे निश्चित केले आहे. याकरीता बँकेने जोखीम आधारीत अंतर्गत लेखा परिक्षण धोरण, क्रेडीट रिस्क धोरण, लिक्विडिटी अॅण्ड इन्टरेस्ट रेट रिस्क धोरण, ऑपरेशनल रिस्क धोरण तयार केले आहे. तसेच जोखीम आधारीत अंतर्गत लेखा परिक्षण करण्याकरिता मुख्य जोखीम अधिकाऱ्यांचीही नेमणूक करण्यात येत आहे.

● **सायबर सिव्युरिटी ऑडीट :-** भारतीय रिझर्व्ह बँकेने सहाय्यक महाव्यवस्थापक (आय.टी.) यांच्यामार्फत दिनांक २१ फेब्रुवारी २०२२ ते २५ फेब्रुवारी २०२२ या कालावधीत बँकेचे आय.टी. परिक्षण करण्यात आले.

● **मुख्य अनुपालन अधिकारी (Chief Compliance Officer) :-** भारतीय रिझर्व्ह बँकेच्या परिपत्रकानुसार, बँकेद्वारे मुख्य अनुपालन अधिकारी नियुक्ती प्रक्रिया सुरु करण्यात आली आहे. सदर पद बँकेने तात्पुरत्या स्वरूपात अंतर्गत अधिकाऱ्यास सदर पदाची जबाबदारी दिली असून सदर पद पूर्णवेळ भरण्याचीही प्रक्रिया सुरु आहे.

● **मुख्य जोखीम अधिकारी (Chief Risk Officer)**

भारतीय रिझर्व्ह बँकेच्या दि. २५.०६.२०२१ रोजीच्या परिपत्रकाद्वारे ज्या नागरी सहकारी बँकेची मालमत्ता रु.५००० कोटीपेक्षा जास्त आहे अशा बँकाना "मुख्य जोखीम अधिकारी" नियुक्त करण्याचे निर्देश दिलेले आहे. सदर पदाकरीता बँकेने यापूर्वी नियुक्ती प्रक्रिया राबविली होती, परंतु सदर भरती प्रक्रियेत योग्य उमेदवार प्राप्त न झाल्याने सदर पद अद्याप रिक्त असून याबाबत नव्याने भरती प्रक्रिया सुरु करण्यात आली आहे.

● **मुख्य माहिती सुरक्षा अधिकारी (Chief Information Security Officer):-** भारतीय रिझर्व्ह बँकेच्या परिपत्रकानुसार, बँकेद्वारे मुख्य माहिती सुरक्षा अधिकारी (CISO) नियुक्ती प्रक्रिया सुरु करण्यात आली आहे. त्याची पुर्तता म्हणून स्टाफींग पॅटर्नमध्ये सदर विभागामार्फत लागणारी कर्मचारी/अधिकारी यांची तरतूद करण्यात आले आहे.

● वैधानिक हिशेब तपासणी :-

साल २०२१-२०२२ या वर्षाकरीता बँकेने नियुक्त केलेले मे.जी.डी.आपटे अॅण्ड कंपनी या वैधानिक लेखापरिक्षकांनी आपल्या बँकेचे लेखातपासणीचे काम पूर्ण केले असून त्यांनी बँकेस 'अ' लेखापरिक्षण वर्ग प्रदान केला आहे. मे.जी.डी.आपटे अॅण्ड कंपनी यांनी लेखातपासणी कालावधीत बँकेला केलेल्या बहुमोल सूचना व मार्गदर्शनाबद्दल संचालक मंडळ त्यांचे आभारी आहे.

● भारतीय रिझर्व्ह बँकेची तपासणी :-

भारतीय रिझर्व्ह बँकेचे महाव्यवस्थापक श्री. रजनीश कनोजिया व त्यांचे अधिकारी यांनी आपल्या बँकेची दि. ०१.०४.२०२० ते ३१.०३.२०२१ या कालावधीची तपासणी केलेली आहे. त्यांचा अहवाल प्राप्त झालेला आहे.

१३. शिष्यवृत्त्या :-

विविध मान्यताप्राप्त विद्यापीठांमधून पहिल्या तीन क्रमांकांने गुणवत्ता यादीत येणारे, व्यावसायिक परिक्षा उदा. एम.बी.बी.एस., बी.ए.एम.एस., बी.डी.एस., बी.एच.एम.एस., बी.व्ही.एस.सी., सी.ए., सी.एस., आय.सी.डब्ल्यू.ए. उत्तीर्ण होणाऱ्या सभासदांच्या पाल्ल्यांचा तसेच व्यावसायिक परिक्षा उदा. एल.एल.बी., बॅचलर ऑफ आर्किटेक्चर, बॅचलर ऑफ फाईन आर्ट्स, बी.ई. (पदवी), बी.टेक यामधून ७० टक्के व त्यापेक्षा अधिक गुण प्राप्त केलेल्या सभासदांच्या पाल्ल्यांचा, त्याचप्रमाणे स्पर्धात्मक परिक्षा उदा. आय.ए.एस., आय.पी.एस., आय.आर.एस. मधून उत्तीर्ण होणा-या सभासदांच्या पाल्ल्यांचा, तसेच इयत्ता १० वीच्या परिक्षेत ९० टक्के व त्यापेक्षा अधिक गुण, इयत्ता १२ वी च्या परिक्षेत ८५ टक्के पेक्षा अधिक गुण प्राप्त करणा-या सभासदांच्या पाल्ल्यांचा, तसेच सभासदांच्या अपंग पाल्ल्यांसाठी इयत्ता १० वी व इयत्ता १२ वी च्या परिक्षेत ८० टक्के व त्यापेक्षा अधिक गुण मिळविलेल्यांचा (अपंगत्वाच्या नॉर्म्सप्रमाणे ५० टक्के व त्यापेक्षा जास्त अपंगत्व असलेल्यांचा) व इयत्ता ५ वी व ८ वी च्या परिक्षेत शिष्यवृत्ती प्राप्त करणा-या विद्यार्थ्यांचा, होमी भाभा सायन्स सेंटर घेत असलेल्या परिक्षेमध्ये सुवर्ण, रजत पदक प्राप्त केलेल्या सभासदांच्या पाल्ल्यांचा तसेच एल.जी.एस., एल.एस.जी.डी. परिक्षेत संपूर्ण भारतामधून प्रथम तीन क्रमांकांने उत्तीर्ण झालेल्या सभासदांचा, त्याचप्रमाणे महाराष्ट्र राज्य लोकसेवा आयोग (एम्.पी.एस.सी.) च्या क्लास-१ अधिका-यांची परिक्षा उत्तीर्ण व केंद्रीय लोकसेवा आयोग (यु.पी.एस.सी.) परिक्षेत उत्तीर्ण सभासद व सभासदांच्या पाल्ल्यांचा गुणगौरव करण्यात येतो. मागील तीन शैक्षणिक वर्षांसाठी गुणांचे नियम शिथिल करताना इयत्ता १० वीच्या परिक्षेत ८५ टक्के व अधिक गुण ते ९० टक्क्यापेक्षा कमी तसेच इयत्ता १२ वी च्या परिक्षेत ८० टक्केपेक्षा अधिक गुण ते ८५ टक्के गुण प्राप्त करणा-या पाल्ल्यांचा देखील सत्कार करण्यात आला होता. सदर शिथिलता साल २०२१-२०२२ या शैक्षणिक वर्षासाठी देखील लागू करण्यात आली आहे. तसेच राज्यस्तरीय, अखिल भारतीय, राष्ट्रीय व आंतरराष्ट्रीय स्तरावर विविध खेळांच्या स्पर्धांमध्ये वैयक्तिक व सांघिक स्पर्धेमध्ये प्रथम तीन क्रमांक वा सुवर्ण, रौप्य वा कांस्य पदक प्राप्त करणा-या सभासदांचा व सभासदांच्या पाल्ल्यांचा बक्षिस रक्कम व प्रशस्तिपत्रक देऊन सत्कार करण्यात येईल. इयत्ता ५ वी व ८ वी च्या परिक्षेत शिष्यवृत्ती प्राप्त केलेल्या, होमी भाभा सायन्स सेंटर घेत असलेल्या परिक्षेमध्ये सुवर्ण, रजत पदक प्राप्त केलेल्या सभासदांच्या पाल्ल्यांचा प्रत्येकी रु. २,०००/- व अन्य पाल्ल्यांना व सभासदांना प्रत्येकी रुपये २,५००/- संबंधीत सभासदांच्या बचत खात्यामध्ये जमा करून आणि प्रशस्तिपत्रक देऊन संचालक मंडळातर्फे सत्कार करण्यात आला. चालू आर्थिक वर्षात मिळून एकूण ३१४ विद्यार्थी व सभासदांना रुपये ७,४८,०००/- एवढ्या रकमेचे अधिदान करण्यात आले.

संचालक मंडळाच्या दिनांक २९.०३. २०२२ रोजी झालेल्या सभेत सभासद/ सभासद पाल्ल्यांच्या दरवर्षी करण्यात येणाऱ्या गुणगौरव रकमेमध्ये रुपये ५००/- इतक्या रकमेची वाढ करण्यास मंजूरी देण्यात आलेली आहे. त्यानुसार ज्या सभासद / पाल्ल्यांना शैक्षणिक अहर्तेनुसार रुपये २,०००/- गुणगौरव रक्कम प्राप्त होत होती त्यांना रूपये २,५०० व ज्या सभासद / पाल्ल्यांना रुपये २,५००/- गुणगौरव रक्कम प्राप्त होत होती त्यांना रूपये ३,०००/- एवढी गुणगौरव रक्कम प्राप्त होईल तरी संबंधीत सभासदांनी त्यांच्या पाल्ल्यांच्या गुणपत्रिकेसह दिनांक ३१ ऑक्टोबर २०२२ पर्यंत संबंधीत शाखा कार्यालयात आपला भ्रमणध्वनी/दूरध्वनी क्रमांक नमूद करून अर्ज सादर करावा.

१४. सभासद कल्याण निधीमधून मिळणा-या बक्षिस रकमेबाबत :-

सभासद कल्याण निधीमधून सभासदास त्याच्या निवृत्तीनंतर सभासदत्वाच्या पहिल्या ५ वर्षाकरीता रुपये ५,०००/- व उर्वरित प्रत्येक सभासदत्व वर्षासाठी रुपये ५००/- यानुसार बक्षिस रक्कम देण्यात येते. अहवाल वर्षामध्ये सभासद कल्याण निधीमधून सभासदांना बक्षिस रक्कमेपोटी रुपये ४.६३ कोटीचे अधिदान करण्यात आले आहे. दिनांक २९.०३.२०२२ रोजीच्या संचालक मंडळाच्या मंजूरीनुसार, चालू आर्थिक वर्षापासून प्रत्येक सभासदत्व वर्षाकरीता रुपये ५००/- ऐवजी रुपये ६००/- यानुसार बक्षिस रक्कम देण्यात येत आहे.

१५. तातडीची आर्थिक मदत :-

सभासद मृत्यू पावल्यास त्याच्या कुटुंबास रुपये ५,०००/- इतकी आर्थिक मदत देण्यात येते. अहवाल साली ५२६ सभासदांच्या कुटुंबियास रुपये २६,३०,०००/- इतकी मदत देण्यात आली.

१६. सभासद स्वास्थ्य निधी :-

महापालिकेमध्ये सुरु असलेली गट विमा योजना बंद करण्यात आल्यामुळे सभासदांना महापालिकेकडून वैद्यकीय मदत मिळत नसल्याने बँकेने दिनांक ०१.१२.२०१८ पासून, पूर्वी असलेल्या ३२ विविध आजारांच्या यादीमध्ये, ४७ विविध आजार अंतर्भूत केले आहेत जेणेकरून जास्तीत जास्त सभासदांना सदर योजनेचा लाभ घेता येईल. तसेच सभासदास देण्यात येणारी वैद्यकीय मदत, सभासदास झालेल्या वैद्यकीय खर्चाच्या अनुषंगाने देण्यात येते. त्यानुसार, वैद्यकीय स्वास्थ्य निधीअंतर्गत देण्यात येणा-या मदतीच्या नियमांमध्ये बदल केले आहेत :-

अ.क्र.	वैद्यकीय खर्चाचा तपशील	देय असलेली वैद्यकीय मदत	
		सभासद (रु.)	अवलंबित (रु.)
१.	रु. ५०,०००/- ते रु. १,००,०००/- पर्यंत	१०,०००/-	५,०००/-
२.	रु. १,००,००१/- ते रु. १,५०,०००/-पर्यंत	१२,५००/-	७,५००/-
३.	रु. १,५०,००१/- ते रु. २,००,०००/-पर्यंत	१५,०००/-	१०,०००/-
४.	रु. २,००,००१/- ते रु. २,५०,०००/-पर्यंत	२०,०००/-	१२,५००/-
५.	रु. २,५०,००१/- व त्यापेक्षा अधिक	२५,०००/-	१५,०००/-
रु. ५०,०००/- पेक्षा कमी खर्च असलेल्या वैद्यकीय मदतीचे अर्ज बँक विचारात घेणार नाही.			

अहवाल वर्षात सदर निधीमधून बँकेच्या २४६ सभासदांना रुपये ३३,८५,०००/- या रकमेची मदत मंजूर करून सदर रकमेचे अधिदान करण्यात आले आहे. दिनांक २५.०३.२०२० पासून वैद्यकीय मदत आजारांच्या यादीमध्ये कोविड-१९ अंतर्भूत करण्यात आलेला असून सभासद कोरोनाबाधित झाल्यास त्यांनी रुग्णालयात दाखल केल्याचे कागदपत्रे, कोविड-१९ पॉझिटीव्ह अहवाल व देयके सादर केल्यास वरील तक्त्यानुसार नियमासापेक्ष वैद्यकीय मदत देण्यात येते.

१७. संकट निवारण निधी :-

अहवाल साली सदर निधीमधून ५४ सभासदांना रुपये १३,५०,०००/- रकमेची मदत मंजूर करून अधिदान करण्यात आले.

सभासदांना नैसर्गिक आपत्तीत सापडल्यामुळे तसेच आगीमुळे किंवा दंगलीमुळे झालेल्या नुकसानीकरीता रु.१०,०००/- किंवा प्रत्यक्ष झालेल्या आर्थिक नुकसानीची रक्कम यापैकी कमीत कमी रकमेची आर्थिक मदत देण्यात येते. तसेच गंभीर किंवा प्रदीर्घ आजारामुळे आलेले अपंगत्व किंवा कमकुवत झाल्याने पालिकेच्या नोकरीमधून काढून टाकल्यास तसेच नोकरीत असताना कार्यालयीन वेळेत सभासदाचा अपघाती मृत्यू झाल्यास रुपये २५,०००/- रकमेची आर्थिक मदत देण्यात येते. तसेच सभासद वास्तव्य करीत असलेल्या खाजगी किंवा महापालिकेची इमारत कोसळून काही दुर्घटना झाल्यास व सदर दुर्घटनेमध्ये सभासद मृत पावल्यास रुपये २५,०००/- व दुर्घटनेमध्ये जखमी झाल्यास सभासदास रुपये २०,०००/- इतकी आर्थिक मदत नियमांसापेक्ष देण्यात येते.

कोरोना विषाणूच्या (कोविड-१९) प्रादुर्भावामुळे बँकेचे सभासद मृत पावल्यास त्याच्या वारसांस रुपये २५,०००/- इतकी आर्थिक मदत संकट निवारण निधीअंतर्गत देण्यात येते.

१८. सेवानिवृत्त होणाऱ्या सभासदांना बँकेच्या अंतिम निकाली हिशेबाचे अधिदान पे-ऑर्डर, बचत खाते /एन.ई.एफ.टी.द्वारे सेवानिवृत्तीच्या दिवशी देण्याबाबत :

सेवानिवृत्त होणा-या सभासदांना बँकेतर्फे शाखा कार्यालयात शाल, श्रीफळ, सन्मानचिन्ह व सोबत निवृत्त सभासदांना मिळणाऱ्या (Cash Assistance) रकमेचे प्रमाणपत्र देण्यात येते व त्यांचा यथोचित सत्कार करण्यात येतो. महापालिकेच्या सेवेतून निवृत्त होणा-या बँकेच्या सभासदांचे अंतिम निकाली हिशेब त्यांच्या स्वतःच्या जमा रकमेतून मंजूर होतात अशा सभासदांना त्यांच्या सेवानिवृत्तीच्या दिवशीच अंतिम निकाली हिशेबांचे अधिदान एन.ई.एफ.टी. व बचत खात्याद्वारे करण्यात येते. अहवाल सालामध्ये अशा एकूण २९५० सभासदांना सेवानिवृत्तीच्या दिवशीच अंतिम निकाली हिशेबांचे अधिदान करण्यात आले. सेवानिवृत्त होणा-या सभासदांनी त्यांच्या शेअर्स खाती जमा असलेली रक्कम काढून न घेता 'विशेष ठेव' म्हणून बँकेतच ठेवावी. सदर 'विशेष ठेव' रकमेवर त्या कालावधीत बँकेत लागू असलेल्या

महत्तम व्याज दरापेक्षा एक टक्का अधिक व्याज दर देण्यात येईल. तसेच सक्तीची ठेव खाती असलेली रक्कम काढून न घेता 'सक्तीची ठेव' म्हणून बँकेत ठेवावी व सक्तीच्या ठेवीवरील व्याज दराचा लाभ घ्यावा. तसेच सेवानिवृत्त होणाऱ्या सभासदांना विनम्र आवाहन करण्यात येते की, सेवानिवृत्तीच्या वेळी महापालिकेकडून मिळणारी रक्कम आपल्या बँकेत ठेवून आकर्षक व्याज दराचा लाभ घ्यावा. ठेवीवरील व्याज आपण रहात असलेल्या नजिकच्या कोणत्याही बँकेत एन.ए.सी.एच., एन.ई.एफ.टी. द्वारे जमा करण्यात येईल.

१९. पेन्शन खाते सुविधा :-

आपल्या बँकेला महापालिकेने सभासदांची पेन्शन अधिदान करणाऱ्या बँकांमध्ये समावेश करावा म्हणून संचालक मंडळ प्रयत्नशील होते. आता आपल्या बँकेने स्वतःची आर.टी.जी.एस., एन.ई.एफ.टी. सुविधा सुरु केल्याने महापालिकेने त्यांच्या निवृत्त कर्मचा-यांची पेन्शन खाते आपल्या बँकेत उघडण्याची परवानगी दिली आहे व त्याप्रमाणे बँकेने सदर सुविधा त्वरीत सुरु केली ज्यामुळे आता बँक सभासदास सेवानिवृत्तीनंतरही बँक सेवा देण्याची संधी प्राप्त झाली आहे. सदर खातेदारांना ए.टी.एम. सुविधा देखील उपलब्ध आहे. अहवाल वर्षात ३९४ पेन्शन खाती सुरु करण्यात आली आहेत. सदर सेवेचा लाभ सर्व सेवानिवृत्त सभासदांनी घ्यावा, ही विनंती.

२०. पॅनकार्ड सुविधा :

बँक सभासदांना पॅनकार्ड सुविधा देत आहे. सदर योजनेअंतर्गत ज्या सभासदांना/ग्राहकांना/त्रयस्थ व्यक्तींना पॅनकार्ड हवे असल्यास तसेच जुने कार्ड बदलून किंवा गहाळ झालेले असल्यास नवीन घ्यावयाचे असल्यास बँकेमार्फत रुपये १०७/- इतके शुल्क घेऊन सदर सुविधा उपलब्ध करून देण्यात आलेली आहे. अशा सभासद/ग्राहक/त्रयस्थ व्यक्तींचा विनंती अर्ज शाखा कार्यालयामार्फत यु.टी.आय. इन्फ्रास्ट्रक्चर टेक्नॉलॉजी अँड सर्व्हिसेस लि. या कंपनीकडे पाठविण्यात येतो. बँकेच्या सर्व सभासदांनी/ग्राहकांनी सदर सुविधेचा लाभ घ्यावा.

२१. महापालिका सहकार्य :-

बृहन्मुंबई महानगरपालिका आणि आपली बँक यांचे एक अतूट नाते आहे. मा.महापालिका आयुक्त, मा.अतिरिक्त आयुक्त, मा.सह आयुक्त, मा. उपायुक्त, करनिर्धारक व संकलक, प्रमुख लेखापाल (वित्त), प्रमुख लेखापाल (कोषागार), महापालिकेतील सर्व रुग्णालयांतील अधिष्ठाता, सहाय्यक आयुक्त, विधी अधिकारी, महापालिका जनसंपर्क अधिकारी, इतर सर्व खाते प्रमुख व त्यांचे विभागातील कर्मचारी आणि इतर महापालिका अधिकारी यांनी वेळोवेळी बँकेस दिलेल्या सहकार्याबद्दल संचालक मंडळ त्यांचे ऋणी आहे.

२२. उल्लेखनीय घटना :-

बँको या संस्थेतर्फे सन २०२१ करीता पगारदार सहकारी बँक, ठेवी रु. २५०० कोटींच्यावर या गटामध्ये "प्रथम पारितोषिक" तसेच बँकिंग फ्रंटिअर्स या संस्थेमार्फत मोठया अर्बन को.ऑप बँक २०२१ या गटात "बेस्ट ई-पेमेंट इनिशिएटिव्ह" असे दोन पुरस्कार बँकेस प्राप्त झाले.

२३. शाखांमधील स्पर्धात्मक कामकाज :-

बँकेची २१ शाखा कार्यालये असून ग्राहकास उत्तम सेवा प्राप्त व्हावी व कर्मचा-यांमध्ये सेवा प्रदान करण्यात गुणात्मक वृद्धी व्हावी, शाखांमध्ये स्पर्धात्मक कामकाज व्हावे म्हणून संचालक मंडळाने आर्थिक वर्ष २०१२-१३ पासून शाखानिहाय कामकाजाचे, वस्तूनिष्ठ मुल्यांकन करून सर्वोत्कृष्ट शाखेस प्रथम पारितोषिक देणे व दुसऱ्या क्रमांकावरील शाखेस 'प्रोत्साहनपर पारितोषिक' देण्यास सुरुवात केली आहे.

२४. सभासदांना आवाहन :-

प्रत्येक सभासदाने शाखा कार्यालयात जाऊन आपल्या खात्यावर वारसाची त्याचप्रमाणे सध्या रहात असलेल्या वास्तव्याच्या पत्त्याची पुराव्यानिशी नोंद करावी व ती अद्ययावत ठेवावी. तसेच आपला भ्रमणध्वनी क्रमांक बचत खात्यावर नोंदवावा जेणेकरून एसएमएस अलर्ट सुविधेचा तसेच मिस्ड कॉल अलर्ट सेवेचा लाभ सभासदास घेता येईल. बहुतांशी सभासदांची बचत खाती आपल्या बँकेमध्ये आहेत. ज्या सभासदांची बचत खाती आपल्या बँकेत नव्हती, त्या सभासदांची बचत खाती बँकेत शून्य शिल्लकेने या अगोदर उघडण्यात आलेली आहेत, अशा सर्व सभासदांना विनंती करण्यात येते की, त्यांनी संबंधीत शाखेशी संपर्क साधून के.वाय.सी. नॉर्मनुसार संबंधीत कागदपत्रांची पूर्तता करून सदर खाते नियमित करून घ्यावे. ज्या सभासदांचे बँकेकडे अन्य बचत खाते असल्यास त्याने पत्राद्वारे सदर बचत खात्याची माहिती द्यावी जेणेकरून असे बचत खाते सभासदाच्या सी.आय.एफ.बरोबर जोडण्यात येईल. अशा सभासदांचे 'नो फ्रील' खाते बंद करण्यात येईल. कारण एकाच सभासदाच्या एकाच नावाची दोन बचत खाती ठेवता येत नाहीत. सर्व सभासदांचे सक्तीच्या ठेवीवरील व्याज रक्कम व लाभांश

रक्कम सभासदांच्या बँकेकडील बचत खात्यात जमा करण्यात येत आहे. आर्थिक वर्ष २०१५-१६ पासून सक्तीच्या ठेवीवरील व्याजावर उगमस्थानी कर कपात (TDS) करून उर्वरीत रक्कम सभासदांच्या बचत खाती जमा करण्यात येत आहे. ज्या सभासदांचे अद्ययावत पत्ते बँकेकडे उपलब्ध आहेत अशा सभासदांना पोस्टाने वार्षिक अहवाल घरपोच पाठविण्यात आलेले आहेत. सभासदांना विनंती आहे की, त्यांनी त्यांचे पत्ते पिनकोडसहीत व भ्रमणध्वनी क्रमांक अद्ययावत नसल्यास करून घ्यावेत, जेणेकरून बँकेला त्यांच्याशी संपर्क करणे व खात्याच्या व्यवहाराची माहिती मोबाईल मेसेज सेवेमार्फत देणे शक्य होईल.

२५. अध्यक्ष :-

अहवाल वर्षात सन्माननीय महापालिका आयुक्त व बँकेचे अध्यक्ष श्री. इक्बाल सिंह चहल यांच्या प्रशासकीय सेवेचा व प्रदीर्घ अनुभवाचा बँकेच्या संचालक मंडळास तसेच प्रशासनास अमूल्य लाभ झाला आहे. त्यांच्या नेतृत्वाखाली बँकेने चांगल्या प्रकारे प्रगती साधली असून संचालक मंडळ व प्रशासन यांना त्यांचे बहुमूल्य मार्गदर्शन लाभले आहे. संचालक मंडळ त्याबद्दल त्यांचे अत्यंत ऋणी आहे. यापुढे देखील त्यांच्या नेतृत्वाखाली बँक निश्चितच नेत्रदीपक प्रगती करेल व त्यांचे बहुमूल्य मार्गदर्शन प्राप्त होत राहील, असा संचालक मंडळास दृढ विश्वास आहे.

२६. उपाध्यक्ष :-

अहवाल वर्षात मा. महापालिका अतिरिक्त आयुक्त व बँकेचे उपाध्यक्ष श्री. पी. वेलरासू यांच्या प्रशासकीय सेवेचा व प्रदीर्घ अनुभवाचा बँकेच्या संचालक मंडळास व प्रशासनास अमूल्य लाभ झाला आहे. त्यांच्या नेतृत्वाखाली बँकेने चांगल्या प्रकारे प्रगती साधली असून संचालक मंडळ व प्रशासन यांना त्यांचे बहुमूल्य मार्गदर्शन लाभले आहे. संचालक मंडळ त्याबद्दल त्यांचे अत्यंत ऋणी आहे. यापुढे देखील त्यांच्या नेतृत्वाखाली बँक निश्चितच नेत्रदीपक प्रगती करेल व त्यांचे बहुमूल्य मार्गदर्शन प्राप्त होत राहील, असा संचालक मंडळास दृढ विश्वास आहे.

२७. संचालक मंडळ :-

सभासदांचे हित सतत नजरेसमोर ठेवून त्यांना उत्तम ग्राहक सेवा आणि अधिकाधिक सुविधा देण्याचा प्रयत्न संचालक मंडळ करित असून त्या दृष्टीने निरंतर प्रयत्न चालू आहेत. बँकेला एक वेगळी दिशा देण्याच्या दृष्टीने प्रशासकीय सुधारणा, कार्यालये आणि शाखांचे आधुनिकीकरण, संगणकीकरण, कोअर बँकींग, ए.टी.एम. स्थापित करणे, नवीन टेक्नॉलॉजीचा वापर करून अद्ययावत बँकींग सुविधा प्रदान करणे इत्यादी प्रकल्प कार्यान्वित केले असून नजिकच्या काळात बँकेची पत-प्रतिष्ठा वाढून बँकेचे वेगळेपण जाणवेल या दृष्टीने संचालक मंडळ प्रयत्नशील आहे. अहवाल साली संचालक मंडळाच्या एकूण १६ सभा झाल्या.

२८. बँकेतील उप-समित्या :-

● **सर्वसाधारण कामकाज समिती :-**

बँकेच्या आर्थिक व्यवहारासंबंधीचे सर्व प्रस्तावावर या समितीत चर्चा होऊन रुपये ७५,०००/- रकमेपर्यंतचे प्रस्तावास मान्यता देऊन उर्वरित प्रस्तावांची संचालक मंडळास शिफारस केली जाते. तसेच सदर समितीची निपटारा सभा अदत्त दावे, निकाली हिशेब व अनुत्पादीत कर्जासंबंधी शाखेमार्फत होणा-या पाठपुरावा व वसुलीसंदर्भात मार्गदर्शन करण्यात येते. अहवाल सालात समितीच्या ११८ सभा झाल्या.

● **कर्जव्यवहार समिती :-**

सभासदांची कर्जे मंजूर करण्याचे आणि त्यासंबंधीच्या कामकाजाचे निर्णय घेण्याचे अधिकार संचालक मंडळाने या समितीस दिले आहेत. अहवाल सालात समितीच्या १३२ सभा झाल्या. कर्जव्यवहार समितीमार्फत अनुत्पादीत कर्ज कमी करण्याच्या अनुषंगाने शाखा निहाय आढावा घेण्यासाठी व वसुलीसाठी मार्गदर्शन करण्याच्या सभा घेण्यात आल्या.

● **ग्राहक सेवा तक्रार निवारण समिती :-**

ग्राहक सेवेसंबंधीत विविध धोरणे, तक्रारी व सूचनांकरीता ग्राहक सेवा तक्रार निवारण समितीची स्थापना करण्यात आली. अहवाल वर्षात सदर समितीची एक सभा झाली.

● **लेखा परिक्षण समिती :-**

भारतीय रिझर्व्ह बँकेच्या तपासणी अधिका-यांनी संगणक, सल्लागार, विधी व लेखा परिक्षण समितीचे विभाजन करण्याचे निर्देश दिले होते. त्यानुसार समित्यांचे विभाजन करून स्वतंत्र लेखा परिक्षण समितीची स्थापना करण्यात आली. लेखा परिक्षण अहवालावर चर्चा

करून पूर्तता अहवाल मागविणे या जबाबदा-या सदर समितीवर सोपविण्यात आल्या आहेत. अहवाल साली या समितीच्या एकूण १५ सभा झाल्या.

● संगणक,सल्लागार व विधी समिती :

बँकेत संपूर्ण संगणकीकरणच्या दृष्टीने उपयुक्त असे निर्णय घेणे तसेच बँकेचे ध्येय, धोरण विकास आराखडा ठरविणे, कायदेविषयक बाबी हाताळणे ह्या जबाबदा-या सदर समितीवर सोपविण्यात आल्या आहेत. अहवाल साली या समितीच्या एकूण ६ सभा झाल्या.

● कर्मचारी समिती :-

कर्मचाऱ्यांसंबंधीच्या विषयावर निर्णय घेण्याचे अधिकार या समितीचे असून अहवाल वर्षात या समितीच्या एकूण १६ सभा झाल्या.

● जोखीम व्यवस्थापन समिती :-

भारतीय रिझर्व्ह बँकेच्या निर्देशानुसार, जोखीम व्यवस्थापन समितीची स्थापना साल २०२२-२०२३ मध्ये करण्यात आली.

● नामांकन व मोबदला समिती :-

भारतीय रिझर्व्ह बँकेच्या निर्देशानुसार, नामांकन व मोबदला समितीची स्थापना साल २०२१-२०२२ मध्ये करण्यात आली. सदर समितीची एक सभा झाली.

● इमारत वाटाघाटी समिती :-

मुख्य कार्यालय इमारतीचे नूतनीकरण करून बरीच वर्षे कालावधी झाल्याने इमारतीचे इलेक्ट्रिकल आणि एनर्जी ऑडिट देखील करण्यात आले असून, प्राप्त अहवालानुसार आवश्यक कामे करण्याचे निश्चित करण्यात आले आहे.

बँकेच्या मुख्य कार्यालय इमारतीचा लीज कालावधी माहे मार्च २०२४ मध्ये संपुष्टात येत असून मुख्य कार्यालय इमारतीच्या संरचनात्मक परिक्षण अहवालानुसार इमारत खूप जुनी असल्याने भविष्यात दुरुस्ती करणे क्रमप्राप्त आहे. सदर बाबींचा सविस्तर विचार करता बँकेच्या मुख्य कार्यालयाकरीता नवीन मालकीची जागा खरेदी करण्याचा मानस संचालक मंडळाने व्यक्त केला असून त्यानुसार कार्यवाही करण्यात येत आहे. नवीन मालकीची जागा खरेदी करण्याकरीता आवश्यक निधीची उपलब्धता करण्याचे निश्चित करण्यात आले आहे. याकरीता इमारत वाटाघाटी समिती स्थापन करण्यात आली असून मुख्य कार्यालयाच्या दृष्टीने योग्य अशी वास्तू मिळविण्यासाठी प्रयत्न चालू आहेत. सदर समितीची एक सभा झाली.

● विशेष समिती (Special Committee for Monitoring Fraud) -

फसवणूकीविरुद्ध प्रतिबंधात्मक उपाययोजना करण्यासाठी सदर समितीची स्थापना करण्यात आली.

● महिला लैंगिक अत्याचार समिती (प्रतिबंध संरक्षण व निवारण) :-

महिलांच्या लैंगिक छळाविरुद्ध प्रतिबंध संरक्षण व निवारण कायदा २०१३ अंतर्गत बँकेतील महिलांच्या लैंगिक छळांच्या तक्रारीचे निवारण करण्याकरीता तक्रार निवारण समिती गठीत करण्यात आली.

● अल्को समिती (असेट लायबिलिटी कमिटी) :-

अहवाल वर्षात या समितीच्या एकूण ४ सभा झाल्या.

२९. श्रद्धांजली :-

अहवाल वर्षात जे सभासद व बँक कर्मचारी मृत झाले, तसेच कोविड-१९ या महामारीमुळे महानगरपालिकेतील व बँकेतील मृत झालेल्या कर्मचा-यांबद्दल संचालक मंडळ दुःख प्रकट करित असून मृत सभासद व मृत बँक कर्मचारी यांच्या कुटुंबियांच्या दुःखात संचालक मंडळ व समस्त कर्मचारीवृंद सहभागी आहे.

३०. सदृच्छा :-

अहवाल साली बँकेचे जे सभासद व कर्मचारी निवृत्त झाले त्यांना उत्तम आरोग्य व दीर्घायुष्य लाभो अशी सदृच्छा संचालक मंडळातर्फे मी व्यक्त करित आहे.

३१. ऋणनिर्देश :-

बँकेचे सभासद, ठेवीदार, हितचिंतक, भारतीय रिझर्व्ह बँक, मुंबई जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँक, सहकार आयुक्त व निबंधक, सहकारी संस्था, सह-निबंधक, जिल्हा उप-निबंधक व उप-निबंधक 'ए' विभाग व त्यांचे कार्यालयातील कर्मचारी/अधिकारी, महाराष्ट्र राज्य सहकारी बँक, महाराष्ट्र राज्य सहकारी बँकस् फेडरेशन, बृहन्मुंबई नागरी सहकारी बँकस् असोसिएशन, भारतीय बँक संघ, नॅशनल फेडरेशन ऑफ अर्बन को-ऑपरेटिव्ह बँकस्, नवी दिल्ली, सहकारी संस्था, नॅशनल पेमेंट कॉर्पोरेशन ऑफ इंडिया लि., क्लिअरिंग कॉर्पोरेशन ऑफ इंडिया लि., अध्यक्ष, को-ऑपरेटिव्ह बँक एम्प्लॉईज युनियन, महाराष्ट्र एम्प्लॉईज बँकस् को-ऑपरेटिव्ह असोसिएशन मुंबई, मेसर्स सीएज टेक्नॉलॉजी लि., मेसर्स एस.बी.आय. डी.एफ.एच.आय.लि., आय.डी.बी.आय. बँक (सायन शाखा), मेसर्स स्कोअरटेक, मेसर्स दाराशाँ आणि कं.प्रा. लि., मेसर्स वैकुंठ मेहता नॅशनल इन्स्टिट्यूट ऑफ को-ऑपरेटिव्ह मॅनेजमेंट, महापालिकेच्या विविध कार्यालयातील अधिकारी/कर्मचारी तसेच कळत - नकळत अहवाल सालात ज्यांचे बँकेला सहकार्य व मौखिक मार्गदर्शन लाभले त्या सर्वांचे संचालक मंडळाच्या वतीने मी आभार मानतो. संचालक मंडळाच्या सर्व सदस्यांकडून मिळत असलेल्या सहकार्याबद्दल मी व्यक्तिशः सर्वांचा आभारी आहे.

संस्थेची प्रगती सभासद, खातेदार, संस्थेचे व्यवस्थापन तसेच संस्थेच्या हितचिंतकांवर अवलंबून असते. या प्रगतीमध्ये कर्मचारी/अधिकारी यांची निष्ठा, त्यांनी सभासदांना दिलेली सेवा तसेच व्यवस्थापनास दिलेला सहयोगही महत्वाचा आहे. कर्मचारी व व्यवस्थापन यांचे संबंध सलोख्याचे आहेत. बँकेच्या कामकाजात कर्मचारी मनापासून काम करीत आहेत व यापुढेही करतील असा विश्वास वाटतो. संचालक मंडळ बँकेच्या दिवसेंदिवस होत असलेल्या प्रगतीबद्दल सभासद, खातेदार, हितचिंतक तसेच बँक अधिकारी आणि कर्मचाऱ्यांचे ऋणी आहे.

संचालक मंडळाच्या वतीने व वैयक्तिकरित्या मी आपले पुनःश्च आभार व्यक्त करतो.

आपला स्नेहांकित,

(विश्वास शंकरवार)
कार्याध्यक्ष